

COVID-19'LA MÜCADELEDE TÜRKİYE'DEKİ FARKLI AKTÖRLERİN YÖNETİŞİM
İLKELERİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
EVALUATION OF GOVERNANCE PRINCIPLES PRACTICES OF TURKEY DIFFERENT
INSTITUTIONS IN COMBATING COVID-19

Didem RODOPLU ŞAHİN¹

1. Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Havacılık ve Uzay
Bilimleri Fakültesi, Havacılık Yönetimi Bölümü,
drodoplu@gmail.com,
didem.rodoplu@kocaeli.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-1779-8472>

Makale Türü Article Type
Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Tarihi Application Date
12.04.2021 04.12.2021

Yayına Kabul Tarihi Admission Date
21.11.2021 11.21.2021

DOI
<https://doi.org/10.30798/makuiibf.914869>

Öz

COVID-19 salgını, Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaletindeki Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır. Virüs daha sonra tüm dünyaya yayılmış ve yayılmaya devam etmektedir. COVID-19 virüsünün bulaşması hızlı ve kontrolsüzdür. Tüm dünya ülkelerini ve vatandaşlarını tehdit eden salgın ile salgına yönelik tedbirler alınmaya çalışılmıştır. Alınan kimi tedbirler uluslararası olurken hükümetlerin kendi içinde aldığı ulusal önlem kararları bulunmaktadır. Salgına karşı alınan tedbirler ile çeşitli kısıtlamalar (örneğin, sınır kapılarının kapatılması, uçuş yasakları, sokağa çıkma yasakları, toplu etkinliklerin yasaklanması vb.) ve uygulamalar (örneğin, sosyal mesafe kuralı vb.) getirilmiştir. Küresel bir tehdit olan COVID-19, toplumların sağlık, sosyal, kültürel ve ekonomik vb. olmak üzere birçok yönden etkilemiştir. Yapılan bu çalışmada ise yönetim kavramı incelenmiş ve farklı şekillerde tanımlanmış iyi yönetim ilkeleri ele alınmıştır. Bu çalışmada Council of Europe tarafından belirlenen 12 yönetim ilkesi temel alınarak Türkiye Cumhuriyeti'nin bakanlıklarının COVID-19 kapsamında uyguladıkları yönetim ilkeleri değerlendirilmiştir. COVID-19 krizi ile mücadelede yönetimin önemini değerlendirmeye yönelik yapılan çalışma ile kriz dönemlerinde iyi yönetimin uygulanmasının etkisi anlaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetişim, Yönetişim İlkeleri, İyi Yönetişim, Covid-19, Pandemi.

Abstract

The COVID-19 outbreak occurred in December 2019 in Wuhan, China's Hubei province. Covid-19 virus then spread all over the world and continues to spread. Transmission of Covid 19 virus is fast and uncontrolled. All countries have taken measures against the virus. Some of the measures are international and some are national. Covid 19 is a global threat and affects societies in many ways. This study is based on twelve governance principles determined by the Council of Europe. An evaluation was made within the scope of governance principles determined. The scope of this study; The Ministry of the Republic of Turkey, discussing how they conduct the ABC epidemic. The importance of governance in combating the Covid 19 crisis has been tried to be determined. The importance of good governance in crisis periods has been tried to be determined.

Keywords: Governance, Principles of Governance, Good Governance, COVID -19, Pandemic.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

The definition and importance of governance is explained by considering the concept around the principles of governance and good governance. Good governance principles, which are defined in different ways, are explained. The study was carried out by choosing “12 Principles of Democratic Governance” defined by the Council of Europe among the good governance principles selected for the study. The determined governance principles were compared with the scope of the activities carried out by the ministries of the Republic of Turkey concerning COVID-19. The activities of the ministries and other institutions striving to fight the COVID-19 crisis were evaluated within the scope of good governance principles.

Research Questions

It has been examined that the activities of different actors selected for the case of Turkey are in compliance with the principles of governance. The question of whether governance is practiced in Turkey forms the basis of the research. The main purpose of the research is to determine the extent to which the concept of governance is evaluated and applied in the determined institutions and to reach a conclusion.

Literature Review

During the study, national and international literature were consulted. However, no study related to the target concept COVID-19 has been detected in the national or international literature. The concept of governance, which is the key word of the study, has been corroborated with further literature from the 1990s. With its frequent use by international organizations such as the United Nations, World Bank, Economic Development and Cooperation Organization and IMF, the concept has been widely discussed. The concept has many definitions proffered by different disciplines. Different definitions are included in the study. In general, governance includes the system by which an organization is controlled and operates, and the mechanisms by which the organization and its employees are taken into account. Ethics, risk management, compliance and governance can be defined as intrinsic elements of governance. Although this is the basis of this equivalent of the concept, its present equivalent did not occur immediately as it was shaped over time. The definition of governance and good governance chosen for the method for the implementation of the study has been the “12 Principles of Democratic Governance” defined by the Council of Europe.

Methodology

In this study, 12 governance principles determined by the Council of Europe were taken as parameters. These 12 principles are efficiency and effectiveness, openness and transparency, rule of law, participation, competence and capacity, openness to innovation and change, sustainability and long-term adaptation, sound financial management, human rights, cultural diversity and social cohesion, accountability, responsiveness and ethical behavior. The conceptual equivalent of the principles is given

in the literature section. 16 Ministries under the Presidency of the Republic of Turkey and Higher Education Council, Istanbul Chamber of Industry, Turkey Football Federation, Disaster & Emergency Management Directorate, Directorate General of Civil Aviation, Turkey Red Crescent Society and Tüvtürk were examined. These institutions were examined individually through their web pages. All documents, announcements and applications published within the scope of COVID were analyzed chronologically and evaluated in relation to the 12 principles of governance. In the study, the most focused actions of the actors have been examined together. The text contents were combined with the actors' practices of governance principles. The effects of different actors on governance principles in the fight against COVID-19 are shown on the matrix table.

Results and Conclusions

This study was carried out to evaluate the extent to which the actors fighting COVID-19, whose relations with the issue included instructions, circulars or documents on their web pages, carried out this struggle within the scope of governance principles. In the process of combating COVID-19, ensuring sustainability by creating a healthy living space, all actors have provided services in line with their scopes and areas of expertise, and have been in cooperation with other actors. When the process is evaluated in its entirety within the framework of "Governance Principles," a matrix table is obtained.

1. GİRİŞ

Siyaset bilimi ve kamu yönetimi disiplinlerinde sıkça kullanılan bir kavram olan yönetim, hükümetin özel sektörle ya da özel sektör olmadan bir ekonomiyi ve toplumu ortak hedeflere doğru yönlendirme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. (Olsen, 2005) Yönetim kavramı, Türk Dil Kurumu tarafından “Resmî ve özel kuruluşlarda idari, ekonomik, politik otoritenin ortak kullanımını” şeklinde tanımlanmıştır. (Türk Dil Kurumu, 2020) Yönetim kavramı genellikle İngilizce “Management” ve “Governance” kelimelerine karşılık gelmektedir. Bu iki kavramın karşılığı ise hem yönetim hem de yönetim olarak kullanılmaktadır. Buradaki ayrımı tanımlamak gerekirse, yönetim, “başkaları vasıtasıyla iş görmek, işin doğru yapılması” olarak tanımlanabilir. Yönetim ise kısaca “başkalarıyla birlikte iş görmek, doğru işin yapılması” şeklinde ifade edilebilir. Türkçede kullanılan “yönetim” kavramı Türkçe iki ayrı kelimedenden türetilmiştir. Bunlar; iletişim ve yönetimdir. (Fidan, 2011) Kavramı bu iki kavramı temel alınarak açıklanırsa yönetim, toplumun paydaşları tarafından bir güven ortamında, iletişim, etik, ahlaki değerler ve emniyet vb. bileşenlerin sinerjik bir çabayla gerçekleştirilmesidir. (Munir vd., 2019)

1.1. Yönetim Kavramının Ortaya Çıkışı

Yönetim kavramı çok eski bir kavram olmadığı gibi ani bir şekilde de ortaya çıkmamıştır. 1930'lardan 1980'lere kadar kullanılan uzun ömürlü bir yönetim modeli olan “Hiyerarşik Hükümet Bürokrasisi”, dünya genelinde kamu hizmetleri ve kamu politikalarını sunmak için sıkça kullanılan bir model olmuştur. Fakat İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, Batı kamu yönetimi sistemleri büyük ölçüde değişme uğramaktadır. 1950'lerden 1970'lere kadar olan hiyerarşik yönetim tarzının yerini 1980'lerden itibaren kısmen “Piyasa Mekanizmaları” almıştır. Bununla birlikte, 1980'lerin ikinci yarısında, toplumların artan karmaşıklığı, dünyadaki birçok ülkeyi yeni yönetim modelleri geliştirmeye zorlamıştır. 1990'larda “Birimler Arası Ağlara Dayalı” üçüncü bir yönetim tarzı ortaya çıkmıştır. Bu yönetim modelinde olası yönlendirme, koordinasyon ve organizasyon müdahale gibi yönler daha çok yoğunlaşmıştır. (Kettl vd., 2000) Artan küreselleşme ile yönetim alanında küresel zorluk ve karmaşıklarda artışından yeni bir model arayışına girilmiştir. Var olan yönetim modellerinin yerini yeni bir iş modeli olan yönetim modeli almıştır. Bu yönetim tarzı önceki üç şekildeki yönetim modellerinin karmaşık ve farklı karışımlarının uygulanmaktadır. (Klijn vd., 2008)

1.2. Yönetimin Mekânsal Tanımları, Boyutları ve Çeşitleri

Yönetimin mekânsal tanımları iki şekilde yapılmıştır. Bunlar, küresel yönetim ve ulusal yönetimdir. Küresel yönetim, uluslararası politik ve ekonomik ilişkilerdeki neo-liberal değerler dizisi değişimlerinin bir ürünüdür. Küresel yönetim, tek bir devletin tek başına çözemeyeceği kadar karmaşık hale gelen sorunlarla ilgilenir. İnsani krizler, devletlerarasında ve içinde askeri çatışmalar, iklim değişikliği ve ekonomik dalgalanma tüm toplumlarda insan güvenliğine ciddi tehditler

oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu tür tehditleri hafifletmek için tehditleri doğru bir şekilde çerçevelemek, ilgili politikaları tasarlamak, etkili bir şekilde uygulamak ve sonuçları doğru bir şekilde değerlendirmek için çeşitli aktörler ve uzmanlık gereklidir. Uluslararası artan karşılıklı bağlantı, konuların uluslararası iş birliğini artırmayı gerektirdiği bir çağda insanları, kültürleri, toplulukları ve devletleri yakınlaştırarak bilgi alışverişini ilerletir. (Jang, vd., 2016)

Ulusal yönetim sistemleri, kurum maliyetini en aza indirecek şekilde tasarlanır ve uygulanır. Yasalar ve düzenlemeler, politik ve ekonomik kurallar ve prosedürler gibi resmi kurumlardan ve firma davranışı üzerindeki diğer açık kısıtlamalardan ve ayrıca yazılı olmayan, ancak oldukça etkili toplumsal normlar, sözleşmeler, davranış kuralları ve değerlerin hepsi ulusal yönetimi kapsar. (Schiehll vd., 2014:180) Yönetişim, sosyal öncelikleri şekillendiren yapıları ve süreçleri, çatışmaların nasıl kabul edildiğini ve muhtemelen nasıl çözüleceğini ve insan koordinasyonunun nasıl kolaylaştırıldığını kapsar. Dolayısıyla yönetim, topluluklar, işletmeler ve STK'lar gibi aktörleri de içerdiği için hükümetten daha fazlasıdır. (Lemos ve Agrawal,2006) Aktörlerle ilgili olarak, özel, kamu ve toplum kuruluşları arasında ayırım yapılabilir. Her kategori çok çeşitli yapıları kapsar. Yine de her grup karar verme ile ilgili bazı farklı özellikler taşır. Bu aktörler arasındaki etkileşimle ilgili olarak, tipik olarak piyasa değişimi, komuta ve çeşitli iş birliğine dayalı / karşılıklı düzenlemeler arasında ayırım yapılabilir. (Vatn vd., 2013)

Yönetişim kavramının kullanımı yıllar içinde artıktıkça, yönetimle ilişkilendirilen konularda artmaktadır. Bu sebeple yönetişimin birçok türü bulunmaktadır. Bunlar normatif bir kavram olarak, süreç olarak yönetim, kamu yönetimi, özel yönetim, küresel yönetim, analitik çerçevesi, kâr amacı gütmeyen yönetim, kurumsal yönetim, proje yönetimi, çevresel yönetim, arazi yönetimi, sağlık yönetimi, internet yönetimi bilgi teknolojisi yönetimi düzenleyici yönetim katılımcı yönetim, sözleşme yönetimi, çok düzeyli yönetim meta yönetim, işbirlikçi yönetim gibi birçok türü bulunmaktadır.

Yönetişim kavramının boyutları; 'Sistemsel Boyutu', 'Siyasal Boyutu', 'Yönetsel Boyutu' şeklindedir. Sistemsel boyutu, siyasi anlamda iktidarın klasik karar alma süreçlerini daha geniş tanımlar. Siyasal boyutta yönetim, toplum ve hükümetin tüm paydaşlarının yönetime katılmasını ifade eder. Yönetsel boyutta yönetim ise, hükümetin yürüttüğü tüm faaliyetlerde hesap verilebilir, saydam ve etkili bir yönetimin oluşturulmasını ifade eder.

1.3. Literatürde Yönetişim Kavramı ve İlkeleri

Yönetişim kavramı 1989 yılında Dünya Bankası'nın "Sub-Saharan Africa From Crisis to Sustainable Growth" adlı raporda kullanması ile literatürde ilk kez yer bulmuştur. Raporda, Afrika ülkelerinin iyi yönetime ihtiyaç duyduklarını ve toplum ile devletin yönetimde ortak varlığının bulunması gerektiği vurgulanmıştır. Yönetimde sosyal aktörlerin dâhil olmasına izin vermek veya teşvik etmek, ekonomi ve toplum üzerinde daha etkili bir kontrol amacını hedefleyen yönetim şekli, ayrıca devletin gücünü azaltmanın alternatifi, özellikle büyük ölçüde komuta ve kontrol yoluyla

yönetilen daha merkezi siyasi sistemlerde daha çok uygulanmak istenmesiyle “Yönetişim” terimi, 1990’lardan sonra kullanımı sıklaşmıştır. (Molina vd., 2002)

Yönetişim kavramını incelerken nasıl sorusuna odaklanmak yerine, daha normatif olan "iyi yönetim" sorunu üzerine odaklanması kavramın incelenmesini kolaylaştırabilir. İyi yönetimi açıklayan birçok tanım mevcuttur fakat en yaygın olarak kullanımı World Bank Group tarafından geliştirilmiştir, iyi yönetimi; “Hukukun üstünlüğü yoluyla ve yolsuzluk olmadan yürütülen yönetişimdir” ifadesi ile ve politika analizi ve bütçe disiplininin iyileştirilmesini, eğitim ve bürokratik prosedürlerin iyileştirilmesini, kamu hizmetinde reform yapılmasını, özellikle üst yönetimin azaltılmasını, bürokratik koordinasyonun iyileştirilmesini ve kamu dairesi ile özel kişi arasında bir ayırımın tesis edilmesini içermelidir şeklinde tanımlamıştır. (Kaufmann vd., 2007) Dünya Bankası'nın iyi yönetim anlayışının mantığı, bankaların daha etkili piyasa ekonomileri yaratma konusundaki temel endişesinden kaynaklanmaktadır. Piyasalar doğal olaylar değildir, ancak bunun yerine öncelikle kamu sektörünün faaliyetleri yoluyla yaratılmalıdır. Bu pazarların yaratılması, etkili ve yasal ve yolsuzluğa yol açmadan yönetebilen etkili mülkiyet hakları, hukukun üstünlüğü ve kamu idare sistemlerini gerektirir. Bu iyi yönetilenler kavramı, kavramın temel bir anlayışını sağlar. (Williams, 1994)

İyi yönetim kavramı World Bank Group tarafından altı gösterge (ilke) ile tanımlanmıştır. (Kaufmann vd., 2007) Bunlar;

- Halkın Söz Sahibi Olması ve Hesap Verebilirlik
- Siyasi İstikrar ve Şiddet / Terörizm Yokluğu
- Devlet Etkinliği
- Düzenleyici Kalite
- Hukuk kuralı
- Yolsuzluğun Kontrolü olarak tanımlanmıştır.

Yönetişim kavramı ve iyi yönetim kavramı birçok farklı şekilde tanımlanmıştır. Yukarıda World Bank Group tarafından yönetim ve iyi yönetim kavramının ilkelerine göre bakış açısı ele alınmıştır. Bir başka yaklaşım ise, kavrama demokratik açıdan ele alan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı-United Nations Development Programme (UNDP) iyi yönetimi, düzgün işleyen bir bürokrasinin ürünü olduğunu açıklamaktadır. UNDP, iyi yönetimi oluşturan beş ilkeyi 1997’de ilan etmiştir. UNDP tarafından iyi yönetim ilkeleri şu şekilde sıralanmıştır; meşruiyet ve düşünce ifade etme, yön, performans, hesap verebilirlik ve adalettir. (United Nations Development Programme, 1997)

Yönetişim kavramı European Union (Avrupa Birliği) tarafından da ele alınmıştır. İyi yönetim kavramı AB belgesinde ilk kez, AB'nin 'gelişmekte olan ülkelerin iyi yönetimi ilerletme çabalarını destekleyeceğini' belirlediği Kasım 1991 Konsey kararının açıklanması ile ortaya çıkmıştır. (Carbone, 2010) Avrupa Komisyonu'nun konuyla ilgili White Paper 'dan bu yana, yönetim konusu AB'nin önemli konusu hale gelmiştir. 'Avrupa yönetimi' ifadesi, AB'de yetkilerin kullanım şekline ilişkin kurallar,

prosedürler ve uygulamalar bütünüdür. Yönetişimin uygulanması ise amaç, “Avrupa düzeyinde demokrasiyi güçlendirmek ve vatandaşları Avrupa kurumlarına yaklaştırmaktır” şeklinde ifade edilmiştir. Avrupa Birliği iyi yönetim “Avrupa Yönetişimi” adlı raporda duyurmuştur. Bunlar; hesap verebilirlik, katılım, etkinlik, açıklık ve tutarlılık olarak belirlenmiştir. Avrupa yönetişimi aşağıdaki ilkelere dayanmaktadır:

- AB kurumlarının açılması ve şeffaflığı,
- Sivil toplumu karar alma sürecine dâhil etmek,
- Tutarlı ve iyi yönetilen politikaların çerçevesi ve uygulanması,
- Orantılılık ve yetki ikamesi ilkelerine saygı duyarak büyümeyi ve işleri destekleyen açık, istikrarlı ve öngörülebilir bir düzenleyici çerçeve sağlamak;
- AB kurumlarının ve AB ülkelerinin her birinin Avrupa'da yaptıklarını açıklamasını ve sorumluluk almasını sağlamak,
- Uluslararası kurumların işleyişini iyileştirmek amacıyla küresel yönetim tartışmalarına katkıda bulunmak olarak belirlemiştir. (Carbone, 2010)

Organisation for Economic Co-operation and Development/ Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (OECD) tarafından yönetim, bir ulusun işlerini yönetmek için gerekli olan siyasi, ekonomik ve idari yetkinin kullanılmasıdır. Kararların alındığı ve uygulandığı veya uygulanmadığı süreci kapsar. Hükümet içinde yönetim, kamu kurumlarının kamu işlerini yürüttüğü ve kamu kaynaklarını yönettiği süreçtir. OECD tarafından iyi yönetim, katılım, şeffaflık, hesap verebilirlik, hukukun üstünlüğü, etkinlik, eşitlik vb. ile karakterize edilir. İyi yönetim, hükümetin esasen suistimal ve yolsuzluğun olmadığı bir şekilde ve hukukun üstünlüğüne gereken önemi gösterecek şekilde yönetilmesini ifade eder. (OECD, 2020)

Literatür araştırmalarında yönetim ilkeleri bazı çalışmalarda farklılık göstermektedir. Yönetişim ilkelerini en kapsamlı halini: Avrupa Konseyi, yönetim uzmanlık merkezi tarafından 28 Ekim'de 2019 Strazburg'da düzenlenen “Demokratik Yönetişimin 12 İlkesi “başlıklı konferansla bildirmiştir. Belirlenen yönetim ilkeleri arasında en güncel yaklaşım olması ve daha kapsamlı olması bakımından bu çalışmada Avrupa Konseyi'nin ele aldığı “Demokratik Yönetişimin İlkeleri” temel alınarak değerlendirilecektir. Belirlenen ilkeler; verimlilik ve etkinlik, açıklık ve şeffaflık, hukukun üstünlüğü, katılımcılık, yetkinlik ve kapasite, yenilik ve değişime açıklık, sürdürülebilirlik ve uzun vadeli yönelim, sağlam finansal yönetimi, insan hakları, kültürel çeşitlilik, sosyal uyum, hesap verebilirlik, cevaplanabilirlik ve etik davranıştır. Belirlenen bu ilkelerin kavramsal karşılığı açıklanarak ilkelerin ne anlama geldiği tanımlanacaktır. (OECD, 2020)

1.3.1. Verimlilik ve Etkinlik İlkesi:

Verimlilik kavramı, en yüksek çıktı miktarını elde etmek için en az miktarda girdi kullanan en üst düzey performans anlamına gelir. Etkinlik kavramı ise bir şeyin istenen sonucu üretmede başarılı

olma derecesidir. Yönetişim açısından bu iki kavram, mevcut kaynaklardan mümkün olan en iyi şekilde yararlanmayı amaçlar. Performans yönetim sistemleri, hizmetlerin verimliliğini ve etkinliğini değerlendirmeyi ve artırmayı mümkün kılar. Performansı değerlendirmek ve iyileştirmek için düzenli aralıklarla denetimler yapılır. Etkisiz veya verimsiz idari faaliyetler, iyi yönetim ile uyumsuzdur. İyi yönetim seviyesi ne kadar yüksekse, idarenin etkinliği ve verimliliği de o kadar yüksek olacaktır. (OECD, 2020)

1.3.2. Açıklık ve Şeffaflık İlkesi:

Açıklık ve şeffaflık, demokrasilerin ve piyasa ekonomilerinin işleyişi için gerekli olan hesap verebilirlik ve güven inşa etmenin temel bileşenleridir. "Açık" bir hükümet şeffaftır, herkes tarafından her zaman, her yerde erişilebilirdir ve yeni fikirlere ve taleplere duyarlıdır. Şeffaflık tanımının üç farklı yönü bulunmaktadır: toplum tarafından yolsuzlukla mücadele etmek için benimsenen bir kamusal değer olarak şeffaflık, hükümetler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından açık karar alma ile eşanlı şeffaflık ve programlarda, politikalarda ve kuruluşlarda iyi yönetişimin karmaşık bir aracı olarak şeffaflıktır. (Ball, 2009).

Tüm vatandaşlar, yasama faaliyetleri, politika oluşturma, yasal hükümler, politika uygulama, idari bütçe, kamu harcamaları ve diğer ilgili siyasi bilgiler dâhil olmak üzere kendi çıkarlarıyla ilgili devlet politikaları hakkında bilgi alma hakkına sahiptir. Şeffaflık, yukarıda belirtilen siyasi bilgilerin vatandaşlara çeşitli medya araçları aracılığıyla usulüne uygun bir şekilde iletilmesini gerektirir, böylece kamu politikası oluşturmaya katılabilirler ve kamu yönetimi sürecini etkili bir şekilde denetleyebilirler. Şeffaflık derecesi ne kadar yüksekse, iyi yönetim seviyesi o kadar yüksek olacaktır. (OECD, 2020)

1.3.3. Hukukun Üstünlüğü İlkesi:

Hukuk önünde eşit olması gereken tüm hükümet yetkilileri ve vatandaşlar tarafından gözetilmesi gereken, kamu siyasi yönetiminde en yüksek ilke olduğu anlamına gelir. Hukukun üstünlüğünün asıl amacı, vatandaşların davranışlarını düzenlemek, sosyal işleri yönetmek ve sosyal yaşamda normal bir düzeni sürdürmektir; nihai amacı ise vatandaşların özgürlük ve eşitlik dâhil temel siyasi haklarını korumaktır. Hukukun üstünlüğü, sağlam bir hukuk sistemi, hukuka gereken saygı veya hukuka dayalı bir sosyal düzen olmadan imkânsız olan, iyi yönetişimin temel bir şartıdır. (Ebbesson, 2010) Yerel yönetimler yasalara ve yargı kararlarına uymaktadır. Kurallar ve düzenlemeler, kanunla öngörülen prosedürlere uygun olarak kabul edilir ve tarafsız olarak uygulanır. (The Council of Europe, 2020)

1.3.4. Katılımcılık İlkesi:

Yönetişime halkın katılımı, menfaat sahiplerinin menfaatleri olan politikalar, planlar veya programlar hakkında karar verme sürecine doğrudan veya dolaylı olarak katılımını içerir. Halkın katılımı, demokrasinin merkezinde yer alır. (Mullen, 2011) Yönetim sürecini demokratikleştirirken,

halkın katılımı, halkın ihtiyaçları ve talepleri hakkındaki bilgileri halktan politika yapıcılara ve uygulayıcılara ve bunun tersi şekilde aktarır. Aynı zamanda, halkın ihtiyaçlarına cevap vermeyi teşvik eder ve politika uygulama ve topluluk geliştirme süreçlerini kolaylaştırır. (Masango, 2002) Vatandaşlar, kamusal faaliyetin merkezindedir ve yerel düzeyde kamusal yaşama açıkça tanımlanmış şekillerde dâhil olurlar. Azınlığın haklarına ve meşru menfaatlerine saygı gösterilirken, kararlar çoğunun iradesine göre alınır (Mullen, 2011).

1.3.5. Yetkinlik ve Kapasite İlkesi:

Yönetişimi sağlayanların mesleki becerileri, çıktılarını ve etkilerini iyileştirmek için sürekli olarak korunur ve güçlendirilir. Kamu görevlileri, performanslarını sürekli iyileştirmek için motive edilir. Becerileri kapasiteye dönüştürmek ve daha iyi sonuçlar elde etmek için pratik yöntemler ve prosedürler oluşturulur ve kullanılır. Böyle iyi yönetişimin uygulanması kolaylaşabilir. (The Council of Europe, 2020)

1.3.6. Yenilik ve Değişime Açıklık İlkesi:

Sorunlara yeni ve verimli çözümler aranmakta ve modern hizmet sunum yöntemlerinden yararlanılmaktadır. Yeni programları denemeye ve denemeye ve başkalarının deneyimlerinden öğrenmeye hazırdır. Daha iyi sonuçlar elde etmek için değişime elverişli bir iklim yaratılır. (The Council of Europe, 2020)

1.3.7. Sürdürülebilirlik ve Uzun Vadeli Yönelim İlkesi:

Sürdürülebilirlik, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerinden ödün vermeden günümüzün ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanır. Sürdürülebilir uygulamalar ekolojik, insani ve ekonomik sağlığı ve canlılığı destekler. Sürdürülebilirlik, kaynakların sınırlı olduğunu ve kaynakların kullanım şekillerinin uzun vadeli öncelikleri ve sonuçları açısından muhafazakâr ve akıllıca kullanılması gerektiğini varsayar. Mevcut politikalarda gelecek nesillerin ihtiyaçları dikkate alınmaktadır. Toplumun sürdürülebilirliği sürekli dikkate alınır. Kararlar, tüm maliyetleri içselleştirmeye ve çevresel, yapısal, finansal, ekonomik veya sosyal olsun, sorunları ve gerilimleri gelecek nesillere aktarmamaya çalışır. (The Council of Europe, 2020)

1.3.8. Sağlam Finansal Yönetimi İlkesi:

Mali yönetim, dünyadaki çoğu ülkede kamu sektörü reformlarının merkezinde yer almaktadır. Bütçe krizlerinin, mali şokların ve devlet hizmetlerini iyileştirmeye yönelik popüler taleplerin artan zorlukları ile birlikte gelişmiş finansal yönetim tekniklerine ihtiyaç, gelişmekte olan ülkelerde ve geçiş ekonomilerinde giderek daha fazla hissedilmektedir. Mali yönetim, kamu kaynaklarının sürdürülebilir, verimli, etkili ve şeffaf bir şekilde yönetilmesini sağlamak için kanunların, organizasyonların ve sistemlerin geliştirilmesini gerektirir. Bir hükümetin uzun vadede misyonunu yerine getirebilmesi için,

sistematiik olarak üçüncü şahıslardan mali desteğe güvenmeksizin, yeterli bir denge ve yeterli bir likidite sağlayabilmesi gerekir. (Guarini, 2013)

Ücretler, sunulan hizmetlerin maliyetini aşmaz ve özellikle önemli kamu hizmetleri söz konusu olduğunda talebi aşırı derecede azaltmaz. Çok yıllık bütçe planları halkın da görüşü alınarak hazırlanır. Yerel yönetim, belediyeler arası dayanışma, yüklerin ve faydaların adil bir şekilde paylaşılması ve risklerin azaltılmasına yönelik düzenlemelerde yer alır.

1.3.9. İnsan Hakları, Kültürel Çeşitlilik ve Sosyal Uyum İlkesi:

Yerel yönetimin etki alanı içinde, insan haklarına saygı duyulur, korunur ve uygulanır ve herhangi bir temelde ayrımcılıkla mücadele edilir. Yerel yönetimin etki alanı içinde, insan haklarına saygı duyulur, korunur ve uygulanır ve herhangi bir temelde ayrımcılıkla mücadele edilir.

1.3.10. Hesap Verebilirlik İlkesi:

Kamu yönetiminde, özellikle belirli bir pozisyon veya kurumla ilgili görevler ve bunlara karşılık gelen yükümlülükleri ifade eder. Hesap verebilirlik, yöneticilerin ve idari organların sahip oldukları pozisyonların görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeleri gerektiği anlamına gelir. Kamunun, özellikle de kamu görevlilerinin ve idari organların hesap verebilirliği ne kadar fazlaysa, iyi yönetim düzeyi o kadar yüksek olacaktır. Bu bağlamda, iyi yönetim, bireylerin ve kurumların hesap verebilirliğini artırmak için hem hukukun hem de etiğin kullanılmasını gerektirir. Tüm karar vericiler, toplu ve bireysel, kararlarının sorumluluğunu alır. Kararlar rapor edilir, açıklanır ve yaptırım uygulanabilir.

1.3.11.Cevaplanabilirlik İlkesi:

Hedefler, kurallar, yapılar ve prosedürler vatandaşların meşru beklenti ve ihtiyaçlarına göre uyarlanır. Kamu hizmetleri sunulur, talep ve şikâyetler makul bir süre içerisinde yanıtlanır (OECD, 2020).

1.3.12. Etik Davranış İlkesi:

Kamu yararı, bireysel çıkarların önünde yer alır. Her türlü yolsuzluğu önlemek ve bunlarla mücadele etmek için etkili önlemler vardır. Çıkar çatışmaları zamanında ilan edilir ve ilgili kişiler ilgili kararlarda yer almaktan kaçınmalıdır (Firidin ve Uzun, 2018).

2. COVID -19'LA MÜCADELE SÜRECİ VE YÖNETİŞİM KAVRAMI

COVID-19salgını, Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaletindeki Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır. Virüs tüm dünyaya yayılmış ve yayılmaya devam etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 30 Ocak 2020'de COVID -19'un dünyaya getirdiği önemli halk sağlığı riskinin ortasında, hastalığa uluslararası müdahaleleri koordine etmek için uluslararası önemi haiz bir halk sağlığı acil durumu ilan etmiştir.

(Velavan, ve Meyer, 2020) Daha sonra artan vakalardan dolayı, 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi ilan edilmiştir. COVID-19, küresel olarak ekonomik ve sosyal hayatın neredeyse tüm yönlerini derinden etkilemiş ve etkilemektedir. Salgının farklı ülkelerde görülmeye başlamasıyla ülkeler sınır kapılarını kapatmış, toplu etkinlikleri yasaklamış ve sosyal mesafeyi zorlayarak işlemler ve bireysel vatandaşlar için yeni normaler oluşturmuştur. Halk sağlığını korumak için alınan tedbirler küresel ekonomiyi tehdit etmiş, çoğu ülkede ekonomik canlanmayı gerektirmiş ve iş dünyasının toplumdaki rolünü yeniden şekillendirmiştir. Güçlü bir şekilde bağlantılı ve bütünleşmiş bir dünyada, salgından bu yana hastalığın ölüm oranı (ölenler) ve morbidite (bir süre çalışamayanlar) ötesinde etkileri belirgin hale gelmiştir. Ülkeler arasında ulaşımın sınırlı ve hatta kısıtlı olması küresel ekonomik faaliyetleri daha da yavaşlatmıştır. En önemlisi, tüketiciler ve firmalar arasında bir miktar panik olağan tüketim kalıplarını bozdu ve pazar anormalliklerine neden olmuştur. Küresel finans piyasaları da değişikliklere duyarlı olmuş ve küresel hisse senedi endeksleri düşmüştür. (McKibbin ve Fernando, 2020)

Kamu yönetimi kavramı, COVID-19 gibi salgın hastalıkların neden olduğu ekonomik ve sosyal yansımaların çok fazla olmasından dolayı yönetim kavramı daha önemli hale gelmiştir. Yönetişim düzenlemeleri, ülkelerin acil müdahalelerinde kritik bir rol oynar ve kriz sonrası dönemde iyileşmeye yönelik faaliyetlerde sıklıkla başvurulmaktadır. Koronavirüs verilerini (özellikle vakalar ve ölümler) toplamak ve raporlamak için ülkeler arasında önemli farklılaşan standartlar ve uygulamalar sorunu daha da karmaşık hale getirebilmektedir. Bununla birlikte virüse yönelik yapılan tedbirler, raporlama ve ölçmeleri tek bir ülke tarafından yapılması oldukça güçtür. COVID-19 ve diğer krizlerin yönetimi ülkeler için oldukça önemlidir. Yaşanan krizlerde ülkelerin ve ilgili kurumların gelişen koşullara göre çok hızlı bir şekilde aksiyon alması gerekir. Burada da devreye farklı kamu yönetimi yaklaşımları ve yönetim yöntemleri önemli olmaktadır. Ülkelerin COVID-19 öncesi benimsedikleri yönetim ilkeleri ile sağlık ve ekonomik krize neden olan COVID-19 sonrası benimsenen veya uygulanan yönetim ilkeleri sürece cevap verme ve krizi en az hasarla atlattırma önemli rol oynar. Daha önceden alınan proaktif bir tutumla krizlere yönelik daha önce yönetim ve eylem planı oluşturmuş ülkeler ve şirketler ani gelişen problemlere karşı daha hazırlıklı olmuştur. Krizlerin daha az hasarla atlatılması ülkelerin yönetiminde toplumsal sosyal huzuru, ekonomik refahı ve siyasi istikrarı korunması vb. birçok açıdan gereklidir. İyi yönetişimin uygulanamaması sosyal huzursuzluklara, kültürel bozulmalara, büyük maliyetlere, suç ve cezai eylemlerin artmasına, spekülasyon haberlerin toplumu yanlış yönlendirmesine, insan sağlığını etkileyen bilinçsiz sağlık yöntemlerinin çoğalmasına vb. istenmeyen durumların ortaya çıkmasına sebep olabilir. Yönetişimin iyi uygulanabilmesi bahsedilen bu olumsuz durumların gerçekleşmesini önleyebilir.

COVID-19'a yönelik yönetim kararları ve uygulayıcısı mekânsal boyut olarak küresel yönetişimi Dünya Sağlık Örgütü tarafından yürütülmektedir. Bu yönetişimi ise yönetişimin boyutları olan sistemsal boyutu, siyasal boyutu, yönetsel boyutu olarak yürütmektedir. Ulusal boyutta ise Dünya

Sağlık Örgütü'nün işlevini Cumhurbaşkanlığı tarafından uygulanmaktadır. Burada da yine yönetişimin tüm boyutları uygulanarak, ulusal yönetim yürütülmektedir.

3. COVID-19'LA MÜCADELEDE TÜRKİYE'DEKİ FARKLI AKTÖRLERİN YÖNETİŞİM İLKELERİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

COVID -19'la mücadele sürecinde toplum, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve kamu iş birliği ve ortaklığa dayanan bir yönetim tarzı izlemişlerdir, izlemektedirler. Salgının ekonomik ve sosyal yansımalarının krize dönüşmemesi için tüm bu aktörlerin etkisi yönetişimi oluşturmaktadır. Bu aktörlerin yönetim düzenlemeleri, ülkenin acil müdahalelerinde kritik bir yol oynamıştır. Kriz geçtikten sonra hem iyileşme hem de yeni normalin inşası için bu çok önemlidir ve olmaya devam edecektir.

Çalışmanın kapsamında ele alınan aktörler Cumhurbaşkanlığı Kabinesi'ni oluşturan bakanlıklardan oluşmaktadır. Bunlar; Gençlik ve Spor Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığıdır. Bakanlıkların dışında ayrıca Yüksek Öğretim Kurulu, İstanbul Sanayi Odası, Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye Futbol Federasyonu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Türkiye Kızılay Derneği ve TÜVTÜRK çalışmaya dâhil edilmiştir;

COVID-19 salgınının sadece sağlığa etkisi yoktur. Kendine özgü kolay ve hızlı yayılma, kişileri sağlık düzeyine göre etkileme ve izole etme gerekliliği gibi kurallarından dolayı; sosyal yaşamın tüm parametrelerini, ekonominin birçok koluna, kamusal yönetimin tüm süreçlerini, STK'ların tüm eylemlerini, özerk kuruluşların tüm uygulamalarını etkilemiştir. Bu çalışmada ele aldığımız tüm aktörlerin COVID-19 kapsamında yayınladıkları, yönetmelikleri, genelgeleri, talimatları, bildirgeleri, dokümanları, basın duyuruları, paylaştıkları uygulamaları resmi yayın araçları ve web sayfaları incelenerek değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmedeki yönetim değişkeni yönetim ilkeleridir. Metin analiz yapılarak yönetim ilkelerinin alt başlıkları tanımlanmaya çalışılmıştır. Ancak metin analizin anlamlı bir kelime ağı oluşmadığı gibi sıklıkla kullanılan kelime frekansları Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1. Tüm Metin İçeriklerine ait Kelime Sıklıkları

Word	Count	Weighted Percentage (%)	Word	Count	Weighted Percentage (%)
Aracılığıyla	105	1,05	Tedbir	45	0,45
Hijyen	75	0,75	Bakanlık	33	0,33
Kapsam	73	0,73	Talimat	31	0,31

Uyum	60	0.60	Açıklama	28	0,28
Hukuk Adalet	53	0,53	Akredite	25	0,25

Metin içeriklerinden üretilen kelime sıkları ise Tablo 1'de yer almaktadır. Bağlaçlar ve zamirler gibi kavram içermeyen kelimeler, covid, pandemi, yasak gibi temel kelimeler elendikten sonra kelime sıklıklarına göre ilk onuncu sırada yer alan kelimeler aracılığıyla, hijyen, kapsam uyum, hukuk ve adalet, tedbir, bakanlık, talimat açıklama ve akreditede kapsamlı ifadelerdir.

Çalışmanın temel başlığı olan yönetim, yönetimden farklı olarak, yönetim, iletişim ve etkileşim kavramlarının birleşiminden oluşmuştur ve birlikte yönetmek anlamına gelmektedir. Yönetimin en basit tanımıyla, "başkaları" aracılığıyla, iş görme faaliyetidir, iletişim en basit tanımıyla bilgi, düşünce ve tutumların ortak semboller aracılığı ile kişi veya gruplar açısından değiş tokuş edildiği bir süreçtir. Tüm tanımlarda yer alan aracılığıyla kelimesi COVID-19 mücadelesiyle ilişkili dokümanların metin analizi sonucunda da en sık kullanılan kelime olarak tespit edilmiştir. İçerik açısından COVID-19 uygulamalarının, yönetim temelleriyle uyumunun göstergesi olarak yorumlanabilir.

Bu çalışmada "Council of Europe" tarafından belirlenen 12 yönetim ilkesi parametre olarak alınmıştır. Bu 12 ilke verimlilik ve etkinlik, açıklık ve şeffaflık, hukukun üstünlüğü, katılımcılık, yetkinlik ve kapasite, yenilik ve değişime açıklık, sürdürülebilirlik ve uzun vadeli uyum, sağlam finansal yönetimi, insan hakları, kültürel çeşitlilik ve sosyal uyum, hesap verebilirlik, cevaplana bilirlik ve etik davranıştır. Bu 12 ilkeden insan hakları, kültürel çeşitlilik sosyal uyum ve etik tek bir ilke olarak, hesap ve cevaplana bilirlik tek bir ilke olarak değerlendirilmiştir. İlkelerin kavramsal karşılığı literatür bölümünde verilmiştir. T.C Cumhurbaşkanlığındaki Bakanlıklar web sayfaları aracılığıyla tek tek incelenmiş "COVID" kapsamında yayınlanan tüm dokümanlar, duyurular ve uygulamalar kronolojik olarak incelenmiş, yönetişimin 12 ilkesiyle ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir. Yukarıda açıklandığı gibi çalışmaya Cumhurbaşkanlığı Kabinesi'ni oluşturan bakanlıklardan ve ayrıca Yüksek Öğretim Kurulu, İstanbul Sanayi Odası, Türkiye Futbol Federasyonu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Türkiye Kızılay Derneği ve TÜVTÜRK ele alınmıştır. Çalışmada incelen aktörün, en çok odaklandığı eylemleri bir araya getirilmiştir. Yayınlanan tüm dokümanlar da kullanılan tüm metin içeriklerine ait kelime sıklıkları analiz edilmiştir. Metin içerikleri, aktörlerin yönetim ilkeleri uygulamalarıyla birleştirilmiştir. COVID-19'la mücadelede farklı aktörlerin yönetim ilkeleri üzerinde etkisi matris tablosu üzerinde gösterilmiştir. Her bir aktörün yönetim uygulamaları değerlendirmesi 100 puan üzerinde gerçekleşecektir. Her bir yönetim ilkesi 10 puan değer taşımaktadır. Tabloda çalışmada kullanılan aktörler ve yönetim ilkeleri kısaltılarak gösterilmiştir. Kısaltmalar aşağıdaki Tablo2 ve Tablo3 deki gibidir.

Tablo 2. Çalışma Kapsamındaki Aktörlerin Kısaltmaları

Kurum Adı	Kısaltması
1-Gençlik ve Spor Bakanlığı	GSB

2-Hazine ve Maliye Bakanlığı	HMB
3-İçişleri Bakanlığı	İB
4-Kültür Turizm Bakanlığı	KTB
5-Milli Eğitim Bakanlığı	MEB
6-Milli Savunma Bakanlığı	MS
7-Sağlık Bakanlığı	SB
8-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	ÇŞB
9-Ticaret Bakanlığı	TB
10-Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı	UAB
11-Dışişleri Bakanlığı	DİB
12-Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	ETKB
13-Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	STB
14-Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	AÇSHB
15-Adalet Bakanlığı	AB
16-Tarım ve Orman Bakanlığı	TOB
17-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	CSGB
18-İstanbul Sanayi Odası	İSO
19-Türkiye Futbol Federasyonu	TFF
20-Türkiye Okçuluk Federasyonu	TOF
21-Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	AFAD
22-Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü	SGHM
23-Türkiye Kızılay Derneği	TK
24-Yüksek Öğretim Kurulu	YÖK
25-Tüvtürk	TÜV

Tablo 3. Council Of Europe Tarafından Belirlenen Yönetişim İlkeleri VE Kısaltması

Yönetişim İlkeleri	Kısaltması	Yönetişim İlkeleri	Kısaltması
Verimlilik ve Etkinlik	VE	Finansal Yönetim	FY
Açıklık ve Şeffaflık	AŞ	Yetkinlik ve Kapasite	YK
Hesap Verebilirlik, Cevaplanabilirlik	HCV	İnsan Hakları Kültürel Çeşitlilik, Sosyal Uyum ve Etik	İHE
Katılımcılık	K	Hukukun Üstünlüğü	HÜ
Yenilik ve Değişime Açıklık	YDA	Sürdürülebilirlik ve Uzun Vadeli Uyum	SU

Çalışma kamu ve özel sektörde yöneticilik yapan 30 üst düzey yöneticiyle birebir görüşme şeklinde ilerlemiştir. Pandemi koşulları ve zaman yönetimi açısından görüşmeler online toplantı şeklinde ilerlemiştir. Yönetişim kavramını bilen ve yönetim süreçlerinde kullanan üst düzey yöneticilerden belirlenen aktörler kapsamında COVID-19 sürecini değerlendirmeleri istenmiş ve 10 yönetim ilkesine atıf yaparak değerlendirmeleri istenmiştir.

Çalışmanın kısıtları, aktör olarak değerlendirdiğimiz veya değerlendirmek istediğimiz pek çok aktörün COVID-19'la ilgili ayrı bir çalışmasının, bildirgesinin duyurusunun olmaması. Web sayfası üzerinden gerçekleşen bu çalışmanın arama motorunun olmaması ayrıca aktörler arasında dil ve web sayfası site haritası bütünlüğünün olmaması en önemli kısıttır. Bir diğer kısıt ise görüşme yaptığımız yöneticilerin yaklaşık %30'unun tüm aktörlerin uygulamaları hakkında detaylı bilgiye sahip olmamasıdır. Görüşme esnasında gerekli aktörlerin uygulamaları hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu süreç sadece görüşme sürecini uzattığı için zaman açısından bir kısıt yaratmaktadır. Çalışmamızın 3.1'den 3.2 ye kadar olan 25 alt başlığı, söz konusu aktörlerin web sayfası incelenerek derlenen COVID-

19 sürecindeki uygulamalarını açıklamaktadır. İkincil veriler aracılığıyla değerlendirilen çalışmada COVID, kovid, pandemi, COVID-19, korona virüs kelimelerinin aynı anlamda kullanıldığına rastlanmıştır. Buda anlam ve içerik kargaşasına sebep olmaktadır. Ayrıca bazı aktörler COVID-19'la mücadelede uygulamalarını çok fazla detaylandırmışlar ama her uygulamaya çalışma sınırlarından dolayı yer verilememiştir.

3.1. Farklı Aktörler ve Yönetişim Uygulamaları

Aktörler bakanlıklar bazında incelenmeye başlanıp alt birimler olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Covid-19 mücadele süreçleriyle ilgili açıklamalarına ulaşılabilen kurumlar ele alınmıştır. Söz konusu aktörlerin uygulamaları web sayfalarından yapılan açıklamalardan yola çıkılarak yönetim açısından incelenmiştir.

3.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfası incelendiğinde COVID-19 hakkında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. Sitenin arama bölümü oluşturulmadığından “COVID-19” kavramı aratılamamıştır. Merkez teşkilatındaki gençlik hizmetleri genel müdürlüğü, kredi yurtlar kurumu veya diğer müdürlüklerde süreçler veya uygulamalar için muhakkak ki bir talimat yayınlanmış olacağı düşünülmektedir. Ancak web sayfası tabanlı yapılan çalışmada kurumların ve alt birimlerin web sayfası arama motoru aktif olmadığından COVID-19 sürecindeki yönetim becerileri değerlendirilememiştir. Sadece duyurular kısmında 20 yaş altı lisanslı sporcular, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü veya ilgili federasyonca düzenlenen durumunu gösterir belgeyi ibraz etmek kaydıyla, müsabaka veya seçmelere yönelik antrenmanlar da dâhil olmak üzere bu faaliyetleri sırasında belirli saatlerde sokağa çıkma yasağından muaf olup, şehirlerarası seyahat edebileceği belirtilmiştir. Bakanlık kapsamındaki Gençlik ve Spor Bakanlığı COVID-19 önlemlerini basın açıklamasıyla duyurmuş hem gençlik çalışmaları hem sportif çalışmalar olmak üzere kapsamlı bir faaliyet alanı olması, bakanlıktaki yurtlarda 700 bine yakın öğrenciyi misafir etmesi, virüsle ilgili, önleyici tedbirlerden, yurtların odaların, temiz tutulması, dezenfekte edilmesi ve temizlik noktasında öğrencilerin bilgilendirilmesinin önemi belirtilmiştir. Gençlik faaliyetlerinin sürdürülmesi, ertelen organizasyonlar ve müsabakalar ifade edilmiştir. Ayrıca uluslararası gençlik hareketlilik programlarının ve 82 organizasyonun ertelendiği duyurulmuştur. Basın açıklamasında spor salonları ve özel beden eğitimi verilen yerlerde COVID-19 kapsamında denetimler gerçekleştirildiği haberi paylaşılmıştır. Denetimlerinde yeni normalleşme ile belirlenmiş standartlar ile gerçekleştirdiğini ve nelere dikkat edilmesi gerektiğini açıklamıştır. Ayrıca Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı “Alınan Tedbirler” başlığı altında uygulanan tedbirleri görselle açıklamıştır. COVID-19'la mücadelede Gençlik ve Spor Bakanlığı tüm süreçlerde Sağlık Bakanlığı ve İç İşleri Bakanlığı düzenlemelerine uyduğu açıklanmıştır. Tablo 4'te gösterildiği gibi yönetim ilkelerinin sürdürülebilirlik ve uyumlaştırma ilkesi aracılığıyla bireyden başlayarak sivil

toplumun ve halkın etkin biçimde sürece dâhil olmasını sağlamıştır. Hiçbir fonksiyonunda kesintiye uğramadan süreci yönetmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2020).

3.1.2. Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. Duyurular bölümünden Bakanlığın, “Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği” ile koronavirüs (COVID-19) salgınından ve bu kapsamda içeren tedbirlerden etkilenen ve Tebliğ’de belirtilen mükelleflerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun mücbir sebeplerinden faydalandırılması yapılacağını duyurmuştur. Böylece salgından etkilenen mükelleflerin bazı vergi ödevlerinin yerine getirilme sürelerinde kolaylıklar sağlanmıştır. Ayrıca bakanlık sayfasında “Kurumsal Malı Durum ve Beklentiler Raporu” bölümünde “Hazine ve Maliye Bakanlığı 2020 Yılı Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu “yayımlanmış burada COVID-19 etkilerinin mali yönü açıklanmaya çalışılmıştır. Bakanlığın internet sayfasında “COVID-19 Salgınına İlişkin Alınan Tedbirler Hakkında Sektör Duyurusu” başlıklı duyuru yapılmış, topluma sunulan sigortacılık hizmetlerinin aksamadan devam ettirilmesini sağlayan kolaylıklar duyurulmuştur. Yine aynı web sayfası bölümünde bakanlığın COVID-19 hakkında bilgilendirmenin yapıldığı ve bakanlık tarafından alınan kararların anlatıldığı “Dünden Bugüne COVID-19 Tedbirleri” video paylaşılmıştır. “Uygulayacağı, ekonomi politikalarıyla, bir taraftan tüm vatandaşlarımızın üretmek gelir elde ettiği bir ortam tesis ederken, diğer taraftan başta COVID -19’un olumsuz etkilerini gidermek üzere insan odaklı bir anlayış içerisinde sosyal programlarımızı hayata geçirmeye devam edeceğini” basın açıklamasıyla bildirmiştir. Bakanlığın internet sayfasındaki duyurular bölümündeki haberlerde ise “COVID-19 Aşısı “ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır; aşı için ÖTV geliştirme çalışmalarında bulunduğu, doz başına ortalama ne kadar olduğu, aşılarda KDV ve ÖTV’lerinin nasıl hesaplandığı açıklanmıştır. Tüm bu uygulamalar hukuk kuralları kapsamında, objektif bilgi esasıyla kişilere eşit ve eş zamanlı uygulanmasıyla, kayırcılıktan uzak açık ve net şekilde iletişim ilkelerini uygulamıştır. COVID-19’la mücadelede Hazine ve Maliye Bakanlığı yönetim ilkelerinin yetkinlik ve kapasite ve yenilik ilkeleri haricindeki tüm ilkelerini uygulamıştır. (Bkz: Tablo 4) Uygulamadığı ilkeler ise bakanlığın yapısının bu maddelere uymamasından kaynaklanmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2020).

3.1.3. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. Fakat bakanlığın internet ana sayfasında “Koronavirüs Salgını Yeni Tedbirler ile İlgili Sıkça Sorulan Sorular” bölümü oluşturulmuştur. Bu bölümde oluşturulmuş yirmi üç sorunun cevabı kamuoyunu bilgilendirmeye

yönelik açıklanmıştır. Bakanlık COVID-19'a yönelik yönergeler yayımlamıştır. Bunlardan bazıları; “Koronavirüs Ek Tedbirleri Genelgesi” ile Sağlık Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu “COVID -19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi” ile belirlenen kural ve önlemler doğrultusunda hazırlanmış genelgedir. Bu genelgede tüm alanlarda vatandaşlara istinasız maske takma zorunluluğu getirildiği açıklanmış ve suç teşkil eden davranışlara ilişkin Türk Ceza Kanunu'nun 195'inci maddesi kapsamında gerekli adli işlemler başlatılacağı uyarısı yapılmıştır. Ayrıca belirli aralıklarla ilan edilen kararlara göre belirlenen para cezası yaptırımları denetimlerde uygulanmıştır. Bakanlığın yayınlamış olduğu “Sokağa Çıkma Yasağı” adlı genelge ile 30 büyükşehir ve Zonguldak ili için şehir giriş çıkışları belirli bir süre yasaklanmıştır. Belirtilen yerlerde de belirtilen zaman süre içerisinde vatandaşların sokağa çıkması da yasaklandığı açıklanmıştır.” Koronavirüs ile Mücadele Kapsamında - Yeni Kısıtlama ve Tedbirler Genelgesi” ile salgına yönelik alınan kararlar, uygulamalar ve daha önce uygulanmakta olan tedbirlere yönelik bilgilerin mevcut olduğu genelgeyi yayımlamıştır. “COVID-19 Tedbirleri Denetimi” adlı genelge ile alınan tedbirlere/kurallara uyulması yönünde, vatandaşlara yönelik rehberlik edici ve bilinçlendirmeye yönelik faaliyetler ile denetimler gerçekleştirileceği duyurulmuştur. “81 İl Valiliği'ne Şehirlerarası Otobüslerde HES Kodu Zorunluluğu Konulu Genelge” ile şehirlerarası toplu ulaşım yapılacak seyahatlerde Hayat Eve Sığar (HES) uygulaması üzerinden kod alındıktan sonra biletlemelerin yapılması zorunluluğu getirildiği duyurulmuştur. “Konaklama Tesislerindeki Restoranlar Konulu Genelge” adlı genelge ile restoran, lokanta, pastane, kafe, kafeterya, oteller ve konaklama tesislerine yönelik hazırlanmış tedbirler duyurulmuştur. Bu genelgede, vali ve kaymakamlarca genelgede belirtilen kararlarının ivedilikle alınması ve uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmeyecek ve belirlenen esaslara aykırı uygulama yaptığı tespit edilen otel ve konaklama tesislerine ilgili maddeler gereğince idari işlemlerin uygulanacağı duyurulmuştur. Ayrıca suç teşkil eden davranışlara ilişkin Türk Ceza Kanunu'nun 195'inci maddesi kapsamında gerekli adli işlemler başlatılacağı vurgulanmıştır. “Covid-19 Tedbirleri Denetimi” adlı genelge ile alınan tedbirlere/kurallara uyulması yönünde, vatandaşlara yönelik rehberlik edici ve bilinçlendirmeye yönelik faaliyetler ile denetimler gerçekleştirileceği duyurulmuştur. Bakanlığın internet sayfasında genel olarak süreç içerisinde alınan salgın tedbirlerin duyurulması konu temelinde gözlemlenmiştir. Mevcut tedbirlerin duyurulması yanında değişen ve artık geçerliliği olmayan tedbirlerde sayfada yazılı olarak duyurulmaktadır. Uyulmayan tedbirlere yönelik cezai işlemlerin uygulanacağı belirtilmektedir. Yine aynı bölümde paylaşılan basın duyurusunda COVID-19 aşısının uygulanabilmesi adına çalışmalar gerçekleştirdiklerini ve bu süreci valiliklerle birlikte yürütüleceğini açıklamıştır. Bakanlık COVID-19'la mücadelede, yönergelerde belirtilen tedbirlerin ihlal edilmesi konularındaki, cezai uygulamalarıyla caydırıcı olma, aldığı önlemleri gerçekleştirme zeminini oluşturmuştur. Ülkemizin COVID-19'la mücadele sürecindeki en önemli kontrol mekanizmasını kurmuştur. Toplumun her birimin COVID-19 yönetim sürecinde paydaş olduğu ve birbirine karşı hesap vermesi, cevap vermesini gereken süreci standartlarla ve kurallarla yönetmiştir. İçişleri bakanlığı COVID-19'la mücadele sürecinde sağlık

bakanlığıyla birlikte en önemli aktördür. Salgınla ilgili tüm tedbir ön görülmesi ve alınması ve gerekliliklerin uygulanması 81 il bazında detaylandırılarak ve ilkelerden finansal yönetim hariç tüm yönetim ilkelerine uyularak gerçekleştirilmiştir. (Bkz: Tablo 4) İçişleri Bakanlığı özelliği gereği finansal detaylara sahip değildir, cumhurbaşkanlığı strateji ve bütçe başkanlığıyla ilgilidir (Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, 2020).

3.1.4. Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm yoktur. Fakat aşağıda da belirtileceği gibi, “Sağlıklı Turizm Sertifikasyon Programı” adı ile yürüttüğü program ile ilgili site ana sayfasında “Sertifikalı Konaklama Tesisleri, Sertifikalı Restoran / Kafe, Sertifikalı Kültür, Sanat ve Kongre Tesisleri, Sertifikalı Deniz Turizmi Tesisleri, Sertifikalı Tur ve Transfer Araçları, Sertifikalı Temalı Parklar” listesi mevcuttur. Bakanlığa ait internet sayfasında duyuru bölümünde “COVID-19 ile İlgili Kamuoyuna Duyuru” başlığı ile yayınlanan bilgilendirme metni ile kaleler, müzeler ve sergi alanlarının bir süreye kadar kapalı olacağı duyurulmuştur. Yine aynı bölümde, ziyaretçilere kapalı kalacağı belirtilen duyurunun yapılmasından bir süre sonra “Normalleşme Sürecinde Müze ve Ören yerlerinin Ziyarete Açılması” açılıp, ziyaret saat aralıkları verilmiştir. Aynı konu üzerinden yapılan bir sonraki duyuru ise, “Koronavirüs Tedbirleri Kapsamında Müze ve Ören Yeri Mesai Saatleri Düzenlemesi” başlığı İstanbul ilindeki müzeler hariç olmak üzere diğer müze ve ören yerlerinin hafta sonları ziyarete kapalı olacağı duyurulmuştur. Bakanlığın yine aynı duyuru bölümünde COVID-19 nedeniyle kütüphanelere yönelik alınan karar duyurulmuş, ikinci bir duyuruya kadar kapalı kalacağı bilgisi verilmiştir. Bakanlığın internet sayfasında mevzuat bölümünde, “COVID-19 Salgınının Kamu İhale Sözleşmelerine Etkisi ile İlgili 2020/5 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi” adlı genelge yayınlamıştır. Genelge ihale sonucu imzalanmış sözleşmesi olan işlerin COVID-19 nedeniyle geçici veya sürekli gerçekleşememe durumunda kolaylıkları içermektedir. “Özel Tiyatroların Projelerine Yapılacak Yardımlara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikle” COVID-19 kapsamında gerekli yenilik ve değişimi işaret etmiştir. Bakanlığın internet sayfasının yine aynı bölümde “7244 Yeni Koronavirüs (COVID -19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununun değiştirilmiş madde duyurulmuştur. Mevzuat bölümü içerisinde “Paket Tur Sözleşmeleri Yönetmeliği” adlı yönetmelik yayınlanmış ve Paket Tur Sözleşmeleri Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırıldığı belirtilmiştir. Yönetişim ilkelerinden hukukun üstünlüğü ile doğrudan ilişkilidir. Yönetmelikte COVID-19 salgını nedeniyle sözleşmenin feshi adlı başlık altındaki geçici maddede, paket tur bedel iadelerine yönelik düzenlemeler hakkındadır. Yönetişim ilkelerinde etik davranışı işaret etmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı internet sayfasında haber bölümünde, “Sağlıklı Turizm Sertifikasyon Programı” başlattığını duyurmuştur. Sağlık Bakanlığı,

Ulaştırma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve paydaşları taraflarınca ortak yürütülen bu program Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde hazırlanmıştır. Bu belge uluslararası sertifikasyon kuruluşları tarafından verileceği, sertifika verilen yerlerde üst düzey sağlık ve hijyen koşullarını sağladığına dair belge olacağı açıklanmıştır. Sertifikasyonu alan işletmelere denetimler gerçekleştireceğini açıklayan Bakanlık, gerçekleştirdiği denetimlerden videolu bilgilendirme yapmıştır. Ayrıca “2020/6 Sıra Sayılı Konaklama Tesislerinde Kontrollü Normalleşme Süreci Genelgesi Değişikliği (Genelge 2020/18)” adı ile yayınlanan genelge ile alınan tedbirlerdeki değişiklikler ilgili paydaşlara ilan edilmiştir. Bakanlığın internet sayfasında Covid-19 aşısı hakkında bir açıklama veya bilgilendirme tespit edilememiştir. Bunun dışında aşılamanın uygulanmasının turizm açısından olumlu etkisi olacağı beklentisinde bulunduğu vurgulanmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). COVID-19'la mücadelede Kültür ve Turizm Bakanlığı web sayfası COVID-19 ilkeleri kapsamında incelendiğinde hesap verilebilirlikle, alınan kararların tüm paydaşlar aracılığıyla ortak bir dil kullanılarak katılımcılığa ve bir değişim ve yenilik katmayla ilişkisine rastlanamamıştır. (Bkz: Tablo 4)

3.1.5. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasında “COVID-19” için oluşturulmuş bir bölüm bulunmaktadır. Aşağıda verilen bilgiler bu bölümden alınmış olup, ilgili yere tıkladığında yeni bir sayfaya yönlendirilerek yedi başlığa bölümlendirilmiş sayfadan açılmaktadır. “Uzaktan Eğitim” adlı bölümde “2020-2021 Eğitim ve Öğretim Yılı Çalışma Takvimi” genelgenin yayınlanması ile eğitimlerin Eğitim Bilişim Ağında (EBA) adlı uzaktan eğitim üzerinden yürütüleceğini duyurulmuştur. Bu bölümde de uzaktan eğitim ile ilgili bilgilendirmeler ve açıklamalar yapılmaktadır. Bu bölüme ait sosyal ve kültürel etkinlikler bölümünde verilen, “Pandemi Sürecinde Gerçekleştirilen Online Seminerler” ile pandemi ve uzaktan eğitim hakkında bilgilendirici seminerler yapılmıştır. Rapor, yayın ve bilgilendirmeler bölümünde ise kitaplar, afişler, rehberler, raporlar, kamuoyu bilgilendirme, örnek sorular, çalışma fasikülleri, kılavuzlar bölümleri oluşturularak COVID-19 hakkında bilgiler paylaşılmaktadır. Hijyen ve koruma bölümlerinde ise, bakanlığın bu alanda yaptığı çalışmalar kamuoyuna bu alanda duyurulmuştur. Okul bazında öğrenci temizlik ödeneği bölümünde ise okullara yönelik gerçekleştirilen hijyen çalışmaları uygulamaları, tablet bilgisayar desteği ve internet paketi desteği hakkında aydınlatıcı duyurular paylaşılmıştır. Okulum temiz belgesi bölümünde ise, belgenin ne anlama geldiği, risk değerlendirme raporundan, eylem planları, okulların öz değerlendirme yapmasına yönelik duyurular paylaşılmıştır. Yasal Düzenlemeler bölümünde ise uzaktan eğitim sürecinin alınan kararlara uygun ve tüm paydaşları ile ortak bir çerçevede yürütülebilmesi adına oluşturulmuş web sayfası bölümüdür. Burada paylaşılan uzaktan eğitim kararı yazısı “Yüz Yüze Eğitime Ara Verilmesi” ile duyurulmuş. “Özel Eğitim İhtiyacı Olan Öğrenciler İçin Çerçeve Uzaktan Eğitim Programı” ile okul idarelerinin, öğretmenlerin ve velilerin yapması gerekenlerin açıklandığı bilgilendirici yazı oluşturulmuş ve bir başka duyuru ise COVID-19 salgını döneminde Ortaöğretim Genel Müdürlüğü eğitim politikaları daire

başkanlığı mevzuat çalışma grubu tarafından yapılan çalışmalarının başlıkları verilmiştir. Mesleki gelişim bölümünde ise uzaktan eğitimlerin devam ettiği süreç içerisinde uzaktan hizmet içi eğitim programları ile kişilerin kendilerini geliştirebilmesi farklı programlar ve faaliyetler tanıtılmıştır. Bakanlığın internet sayfasında “Eğitimde Bu yıl 2020” adı ile kitap oluşturulmuş, korona virüsle ilgili gelen problemleri azalmaya yönelik gerçekleştirilen uygulamalar, projeler ve diğer eğitime yönelik gerçekleştirilen çalışmalar açıklanmıştır. Uzaktan eğitim için oluşturulan alt yapı çalışmaları ve uygulanabilmesi için eğitici ile öğrenciye yönelik eğitim faaliyetleri gibi konular ele alınmıştır. COVID-19’la mücadelede Millî Eğitim Bakanlığı olağan üstü bir çaba göstermiştir. (Bkz: Tablo 4) Tüm yönetim ilkeleriyle süreci ilişkilendirmiştir. Ancak hukukun üstünlüğü ilkesiyle ilişkilendirilecek bir başlığı bulunmamaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, 2020).

3.1.6. Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm yoktur. Sitenin arama bölümünde “COVID-19” kelimesi aranmıştır. Sonuç listesinde ilgili konuya dair verilere ulaşılamamıştır. Bakanlığın internet sayfasında Bakanlığa bağlı MSB Ankara Özel Bakım Merkezi’nin Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekli olan subay, askerî memur, astsubay, uzman jandarma çavuş, uzman erbaşlar, kimsesiz olup da devamlı bakım ve gözetime muhtaç olanlara COVID-19aşısı uyguladıkları haberi metni ve ilgili video paylaşılmıştır. İlgili bakanlık, toplumla doğrudan ilişkilerden ziyade Millî Savunma Stratejisi doğrultusunda; Millî niteliğini koruyarak hızlı gelişen bilgi ve teknoloji çağına uyum sağlayan, güvenlik ortamında meydana gelen değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan ve coğrafi sınırlara bağlı olmayan belirsizlik, risk ve tehditlerle mücadele edebilecek niteliklere haiz Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarını dinamik ve proaktif bir kurum olarak karşımıza çıkarmaktadır. COVID-19’la mücadele kapsamında yürütülen çalışmaların yürütüldüğü düşünülmektedir, fakat COVID-19’la mücadele kapsamında yapılan çalışmaları içeren bilgiye, internet sayfasından ulaşılamamıştır. Tablo 4’te belirtildiği gibi çalışma için ele alınan yönetim ilkeleri ile de eşleştirememiştir ulaşılamamıştır (Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı, 2020)

3.1.7. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmaktadır. Buraya basıldığında COVID-19 bilgilendirme sayfasına yönlendirmektedir. Bu yönlendirilen sayfanın üzerinde; Anasayfa, COVID-19, Yayınlar, COVID-19 Durum Raporu, Genel Koronavirüs Tablosu, Sıkça Sorulan Sorular bölümleri verilmiştir. Anasayfada günlük “Türkiye COVID-19Hasta Tablosu” bilgisi verilmektedir. Ayrıca, afişler, broşürler, billboard-clp, videolar, COVID-19sözlüğü, COVID-19salgın yönetimi ve çalışma rehberi bölümleri verilmiştir. Sayfanın COVID-19bölümünde ise “COVID-19Rehberi ve COVID-19 Tedavisi” hakkında bilgi yazıları paylaşılmıştır. Yayınlar bölümünde ise konuyla ilgili yazılı, görsel ve video içerikleri paylaşılmıştır. Burada duyurulan “COVID-19Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi” ile salgına karşı alınması gereken

önlemlerin işyerleri açısından detaylıca ele alınmış bir yayındır. Bir başka yayın ise, “Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi ve Enfeksiyon Kontrol Önlemleri” ile sağlık sektörüne yönelik oluşturulmuştur. Durum raporu bölümünde ise günlük COVID-19 durum raporları tutularak kayıt altına alınarak haftalık veya aylık değerlendirmelerin yapılabileceği veriler arşivlenmiştir. Bakanlığın salgına karşı aldığı birçok karar veya genelge bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; “COVID-19 Salgını Süresince Sağlık Kuruluşlarında Sağlık Personel Ayrılışları” Kapasite Değerlendirme Komisyonu toplantısında alınan karar açıklanmış, sağlık personellerin süreç içerisinde önemli rol oynadıkları belirtilmiş ve sağlık personellerinin belirtilen süre içerisinde görevinden veya işinden ayrılmasına izin verilememesi kararı duyurulmuştur. Bir başka genelge ise “COVID-19 Pandemisi Süresince Uluslararası Sağlık Turizmi Kapsamında Ülkemize Gelecek Hasta ve Hasta Yakınları Hakkındaki Tedbirler” yurtdışından gelip sağlık hizmeti almak isteyen hastaların, koronavirüs hastalığı (COVID -19) ile mücadele süresince kabul şartları, ülkemize girişleri, hastaneye yatış, tedavi, taburculuk ve izolasyon kuralları ile hasta ve refakatçilere yönelik alınacak tedbirlere yer verilmiştir. Sağlık Bakanlığının koronavirüs aşısı ile ilgili bilgilendirme yaptığı “COVID-19 Aşısı Bilgilendirme Platformu” adlı ayrı bir sayfası bulunmaktadır. Bu bölümde nasıl aşısı olunur, aşısı uygulanacak grup sıralaması, aşısının etki mekanizması ve sıkça sorulan sorular bölümleri oluşturulmuştur. Ayrıca aşısının uygulanma süresini özetleyen 8 adımda aşısı nasıl olunur, COVID-19 aşısı çeşitleri, yan etkileriyle karşılaşıldığında yapılacaklar gibi bilgiler yayımlanmıştır. Yine oluşturulmuş bu sayfanın alt bölümlerinde genel bilgiler bölümü, COVID-19 aşısı ve yayınlar bölümü bulunmaktadır. Genel bilgiler bölümünde Türkiye’deki aşının tarihi, bağışıklama programı, etkileri, türleri, içerikleri, takip sistemi, soğuk zincir ve lojistik kapasiteleri gibi konuları kapsayan aydınlatıcı metinler paylaşılmıştır. COVID-19 aşısı için oluşturulmuş bölümde, aşının ulusal uygulama stratejisine, üretim teknolojilerine, yan etkileri, kayıtları, temin ve dağıtım hakkında bilgilendirici metinler paylaşılmıştır. Yayınlar bölümünde afişler, broşür, billboard-CLP ve videolar paylaşılmıştır. Ayrıca aşısı için oluşturulmuş bu sayfada aşısı sözlüğüne de yer verilmiştir. COVID-19’la mücadelede Sağlık Bakanlığı baş aktördür. Belge afiş duyurular ve web sayfası aracılığıyla yaptığı paylaşımlar, önlemler, sağlık personeli, hasta ve toplumdaki katılımcıları kapsayan açıklamalar, bildirimler, komisyonlar ve talimatlar aracılığıyla yönetim ilkelerinin Tablo 4’te gösterildiği gibi tamamını gerçekleştirmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, 2020).

3.1.8. Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm yoktur. Bakanlığın internet sayfasında yer alan duyurular bölümünde 18.03.2020 tarihinde “Korona (COVID-19) Virüsünden Korunma Yolları” bilgilendirme metni yer almaktadır. Bu alanda virüs hakkında belgeler ve videolar paylaşılmıştır. Bakanlığın yine aynı bölümünde “COVID-19 Tedbirleri” duyuru başlığında verilen bilgide, Resmi Gazete’de yayımlanan 2020/4 sayılı Genelge kapsamı temel alınarak esnek çalışma yöntemleri

uygulanmaya başlanacağı duyurulmuştur. Sayfada yer alan bir başka duyuru ise, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından duyurulan metinde, “COVID-19 Hijyen Malzeme Atıkları Genelgesi” yayınlandığını ve genelgeyi kısaca açıklayan bilgi verilmiştir. Bu bakanlığın COVID-19 sürecinde sürdürülebilirlik ilkesine gösterdiği önemle ilişkilendirilebilmektedir. Genelgede “Tek Kullanımlık Maske, Eldiven Gibi Kişisel Hijyen Malzeme Atıklarının Yönetiminde COVID-19 Tedbirlerine İlişkin 2020/12 Genelgesi”, “Geri Kazanım Katılım Payına İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Usul Ve Esaslar”, “Geri Kazanım Katılım Payına İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Usul ve Esaslar”, “Geri Kazanım Katılım Payına İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Usul Ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Usul ve Esaslar”, “Akümülatör Depozito Sistemi Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar“, “Akümülatör Depozito Sistemi Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Usul ve Esaslar”, “Yeniden/Tekrar Kullanılabilir Ambalajlar İçin Depozito Sistemi Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar” adlı genelgeler yayımlanmıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü tarafından “Korona Virüs (COVID-19) Önlemleri “tüm il valiliklerine iletildiğini bildirmiştir. Valiliklerinden bazıları bu genelgeyi duyurarak, belirtilen kararlara uygun faaliyetler gerçekleştireceğini açıklamıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından duyurulan genelge “COVID-19 Tedbirleri” konulu genelgede kamu ve özel sektör yapım ve denetim hizmetlerinde alınacak tedbirleri konu almaktadır. Yapım işlerinin yürütüldüğü ortamlar için, yemekhane, yatakhane ve sosyal tesis alanlarında alınacak tedbirleri kapsamaktadır. Yine aynı müdürlük tarafından “Koronavirüs Hastalığı (COVID -19) Virüsünün Kamu Binalarında Yayılmasını Önlemek İçin Havalandırma ve Klima Sistemlerinde Alınması Gereken Tedbirler Kılavuzu” yayınlanmıştır. Bina içinde havalandırma işlemi nasıl olması gerektiğini anlatan bilgilendirici yönergedir. Bakanlığın internet sayfası, hedeflenen konu temelinde incelendiğinde yönetim ilkeleri ile eşleştirmeler kurulmuştur; İnsan temelli uygulamalara özen göstermiş, bakanlığa ait tüm süreçlerle ilgili değişim ve sürdürülebilirlik odaklı kararlar almıştır. COVID-19’la mücadelede Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yönetim ilkeleri kapsamında Tablo 4’te gösterildiği gibi katılımcılık, hukukun üstünlüğü kapasite ve topluma hesap verebilirlik ilkeleriyle ilişkilendirilmemiştir (Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2020).

3.1.9. Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı

Bakanlığın internet ana sayfasında hem COVID-19 duyurusunun yapıldığı hem de COVID-19 üzerine ayrılmış ayrı bölümü vardır. Fakat bu alana basıldığında, Sağlık Bakanlığı’nın “COVID-19 Bilgilendirme Sayfasına” yönlendirmektedir. Bakanlığın internet sayfasında basın odası bölümünde bakanlık tarafından alınan COVID-19 tedbirleri başlığı altında alınan kararlar ve uygulamalardan kısaca bahsedilmiştir. Salgına yönelik hijyen ve mali açıdan tedbirler alındığı duyurulmuştur. Bu kısımda uyguladıkları hijyen uygulamaları madde şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca yolcu taşımacılığı yapanlara yönelik yapılan uygulamadan bahsedilmiştir. İçişleri Bakanlığının almış olduğu karara göre il ve

ilçelerdeki tüm şehir içi ve şehirlerarası çalışan toplu taşıma araçlarında yolcu taşıma kapasitesinin %50'si oranında yolcu taşınması yapılacağı duyurulmuştur. İlgili sayfada havayolu işletmelerine yönelik yapılan mali kolaylıklar, sıcak hava balonları ile yapılan turistik etkinlikler iptal edilmiş, mali kolaylıklar sağlanmış olduğu açıklanmıştır. COVID-19 Tedbirleri Kapsamında Yolculuk yapmak isteyen vatandaşlara HES kodu, e-bilet konularında hatırlatmalar yapılmıştır. PTT aracılığıyla ulaştırılan yardımlar, yetişimin etik ilkesine, havalimanlarının borç indirimlerinin desteklenmesi finansal yönetime destek ilkesiyle ilişkilendirilebilmektedir. COVID-19'a yönelik hızlı kararlar ve önemlerin aldığı açıklaması yapan Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, hava, kara ve deniz ulaşımı ile bu alanda faaliyet gösteren kişi ve kurumlara yönelik tüm ek tedbirleri de hayata geçirerek, uyulması gereken kurallar konusunda bilgilendirmelere yaptıklarını duyurmuştur. Bakanlığın haberler bölümünde havalimanlarının COVID-19'a yönelik sertifikalandırılacağı bilgisi paylaşılmıştır. Bahsedilen sertifika Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve paydaşları taraflarınca ortak yürütülecek olup sertifikasyon programı ile tüm havalimanlarının tekrar düzenleneceği bilgisi verilmiştir. Bu konuya “Yönelik Havaalanı Pandemi Tedbirleri ve Sertifikasyonu Genelgesi” yayımlanmıştır. COVID-19'la mücadelede Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı uygulamalarında TCDD, SHGM, KGM, DHMİ ve PTT kurumsal aktörleriyle çalışma için belirlenen yönetim ilkelerinin birçoğunu gerçekleştirmiştir. Bunlar Tablo 4'te gösterildiği gibi verimlilik ve etkinlik, açıklık ve şeffaflık, yetkinlik ve kapasite, hesap verebilirlik, cevaplanabilirlik, insan hakları kültürel çeşitlilik, sosyal uyum ve etik, katılımcılık, yenilik ve değişime açıklık, sürdürülebilirlik ve uzun vadeli uyum ilkeleri eşleştirilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2020).

3.1.10. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. “Koronavirus Salgınındaki Rol ve Vizyonumuz” adlı başlıkla ilgili konuya yönelik bilgilendirme yapılmıştır. 246 dış temsilciliği ile yurt dışındaki vatandaşlarla ilgilenildiğini duyurmuştur. Bakanlığın COVID-19'a yönelik “Koordinasyon ve Destek Merkezi (DKDM)” yapılanmaya gidildiğini ve yapılanmanın kuruluş amacından, faaliyetlerinin bilgilendirilmesi yapılmıştır. Bakanlığın “Bakanlar Düzeyindeki COVID-19 Uluslararası Koordinasyon Grubu'nun Temel Küresel Bağlantıların Sürdürülmesine İlişkin Bildirisi” paylaşılmış. Alınan uluslararası kararların uygulanacağı belirtilmiştir. Yine aynı yazıda, yurtdışındaki vatandaşların ülkemize getirilmesi üzerine yaptıkları çalışmalar anlatılmıştır. Gerçekleştirilen tahliye işlemlerinin karmaşık olduğundan, Ulaştırma ve Altyapı, İçişleri, Gençlik ve Spor ve Sağlık Bakanlıkları ile Kredi Yurtlar Kurumu, AFAD, Kızılay ve THY'nin iş birliğinde başarıyla gerçekleştirildiklerini ve ortak yürütülen çalışma olduğu bilgisi verilmiştir. Bir başka çalışma faaliyetleri ise, salgın koşullarında yaşlılar, engelliler, kimsesiz çocuklar gibi dezavantajlı gruplara yönelik özel yardım programlarını oluşturduklarını ve yurt dışındaki bu dezavantajlı gruplara yönelik tıbbi destek

sağlandığı açıklanmıştır. Yurtdışına yönelik gerçekleştirilen tıbbi yardımları farklı kurumların ortak ve koordinasyonlu yürütülmesiyle gerçekleştiği belirtilirken bu kurumların adları ise şöyledir; Milli Savunma ve Ticaret Bakanlıklarımız ile Kızılay, Türk İş birliği ve Kalkınma Ajansı (TİKA), AFAD, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Türk Hava Yolları'dır. Bakanlığın internet sayfasında özellikle yer verilen ülkelerdeki konsoloslukların yayınladığı COVID-19 bilgilendirmelere yer verilmesi ile uluslararası duyuru merkezi olmasını sağlamıştır (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2020). COVID-19'la mücadelede Dışişleri Bakanlığı sürece bütünsel açıdan bakmıştır, hukukun üstünlüğü ve sürdürülebilirlik uyumlaştırma esaslı yönetim uygulamıştır (Bkz: Tablo 4).

3.1.11. Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. Bakanlığın arama motorunda "COVID-19" ifadesi girildiğinde hiçbir sonuca ulaşılamamakta, yönetim ilkeleriyle ilişki sağlamamaktadır, ancak yerli üretimin desteklenmesi kapsamında madencilik sektörüne özel tedbirler almışlardır. Bu çerçevede madencilik sektörüne ilişkin özel tedbirler alındığı, madenciliğin birçok sektöre madde tedarik eden stratejik bir sektör olduğu vurgulanmıştır. Özellikle diğer sektörlerinde de üretime sürekliliğini sağlamada önemli bir sektör olduğu belirtilmiştir. Beyanlar için gerekli olan evrakların teslim süreleri uzatılmış ve mali yönden kolaylıklar sağlanmıştır. Bu tedbirler yönetim ilkeleri hukukun önceliği göz önüne alınarak, sürdürülebilirlik/uzun vadeli uyum, insan hakları/kültürel çeşitlilik sosyal uyum ve etik esaslı yönetim uygulanmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, 2020).

3.1.12. Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 hakkında ayrı bir bölüme yer verilmiştir. Bu bölümde de bölündürme yapılmıştır. "Aşı, İlaç ve Tanı Çalışmaları, Yerli Yoğun Bakım Solunum Cihazı, Etil Alkol, Maske, Kolonya, Destek ve Teşvikler, Yasal Düzenlemeler, Güvenli Hizmet ve Üretim Belgeleri, Rapor, Yayın ve Bilgilendirmeler" başlıkları ile toplamda yedi adet kategori oluşturulmuştur. Yine aynı bölümde COVID-19 ile ilgili gelişmelerin aylara göre kronolojisi verilmiş, ilgili tarihe basıldığında COVID-19 hakkında o ay içinde olan haberler ve duyurular eklenmiştir. Bakanlığın sayfasında salgına yönelik kurallara, TÜBA Yayınları, TÜBİTAK Yayınları, KOSGEB Raporlarına yer verilmiştir. Bu raporlarla daha önceki salgınlar, COVID-19 hakkında bilgi vermeyi ve nasıl tedbirler alınması gerektiği hakkında kamuoyunu bilinçlendirmek ve bilim insanlarının doğru kaynaklara yönlendirilmeyi amaçlandığı ifade edilmiştir. İnternet sayfasında yasal düzenlemeler bölümünde bakanlık tarafından COVID-19' a yönelik düzenlemeler ele alındığı on madde verilmiştir. Bunlardan bazıları; Salgın ile mücadele kapsamında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlıkları tarafından "Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" uygulanmaktadır. Teknoparklar ile Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde yürütülen Ar-Ge ve

Tasarım faaliyetlerinin uzaktan çalışma uygulanması kararı alındığını ve bu alanların ve burada faaliyet gösteren işletmelere mali yönden kolaylıklar bakanlığın ilgili sayfasında duyurulmuştur. Bir başka uygulama KOSGEB'in proje bazlı destek programlarından ve girişimcilik desteklerinden yararlanan için proje sürelerine 4 aya kadar ek süre verildiğini, proje bazlı destek programlarında yer alan geri ödemeli desteklerden faydalanan işletmelerin, KOSGEB'e yapacakları taksit ödemeleri 3 ay ertelendiği ve Kredi Faiz Desteği Yönetmeliği kapsamında uygulanan programlarda; hali hazırda kredi ödemeleri devam eden işletmelerin kredi taksitleri 3 ay süre ile masrafsız ertelendiği duyuru yapılmıştır. Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 aşısı hakkında açıklama veya bilgilendirme COVID-19 için oluşturulmuş ayrı bir bölümde "COVID-19 ile Mücadele Kapsamında Atılan Adımlar" başlığı altında, yukarıda açıklandığı gibi "Aşı, İlaç ve Tanı Çalışmaları" kısmında ilgili gelişmelerin duyurulması yapılmıştır. Bu kısımda verilen alt başlıklar ise şöyledir; Covid-19 Türkiye Platformu, Aşı Çalışmaları, İlaç Çalışmaları, Tanı ve Tanı Sistemleri Alanında Desteklenen Projeler. COVID-19 Türkiye Platformu alt başlığının olduğu bölümde aşı konusunda 17 proje yürütüldüğü ve bu projelerde 49 farklı kurum ve kuruluştan toplam 436 araştırmacı yer aldığı duyurulmuştur. Aşı çalışmaları bölümünde ise "COVID-19 Türkiye Platformu Araştırma Ekibi Lider Kurum" paylaşılmış ve çalışmalarında hangi noktada olduklarının bilgisi kamuoyu ile paylaşılmıştır. Yönetişim ilkelerin, finansal yönetim dâhil tüm ilkeleriyle ilişkilendirilebilen sanayi ve teknoloji bakanlığı COVID -19'la mücadele uygulamaları destekleyici pek çok kuruluşun desteğiyle devam etmiştir. TSE Türk standartları enstitüsüyle ortak çalışma sonucunda oluşturulan sanayi kuruluşları için hijyen, enfeksiyon önleme ve kontrol kılavuzu çok kapsamlı bir çalışmadır. Türk Standartları Enstitüsü (TSE) uzmanları tarafından sanayi işletmelerinin COVID-19 ile mücadelesinde rehber olacak olan COVID-19 Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Kılavuzu hazırlandı. Kılavuz, sanayi kuruluşlarının Covid-19 ile mücadelesinde hijyen ve enfeksiyon önlemede rehber olacak kılavuz, tüm sektörlerdeki sanayicilerin enfeksiyon önleme ve kontrol prosedürleri hakkında bilgi sahibi olmasını amaçlamaktadır. Salgın sonrası dönemin ihtiyacı olan, firmaların güvenilir ve hijyenik üretim standartlarına uygunluğunun belgelendirilmesini de sağlayacak. İşletmeleri buna göre denetleyecek ve denetimi geçenlere adeta uluslararası bir kalite belgesi şeklinde COVID-19 Güvenli Üretim Belgesi verecektir. Böylelikle güven duygusunu tüm ekonomik faaliyetlerin merkezine yerleştirecektir (Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2020).

3.1.13. Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden "COVID-19" aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. Ancak konuyu inceleyen, duyurular ve talimatlara destekleyen, toplumun tüm işleyişine dokunan yirmi birimleri vardır. Bunlardan bazıları; İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Başkanlığı,

Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü vb. gibi yirmi alt birimi vardır. Bu birimlerden iş sağlığı ve güvenliği genel müdürlüğü, iş yerlerinde COVID-19’la mücadele kapsamında duyurular, kontrol listeleri hazırlamıştır. Bakanlık COVID-19’ a yönelik mücadele kapsamında şantiyelerde alınması gereken tedbirlere ilişkin kılavuzunu yayınlamıştır. Bakanlığın birimlerinden olan İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından “İş Yerlerinde COVID-19 ile Mücadele” başlığı ile ayrı bir web sayfası oluşturulmuş, iş yerlerine yönelik uygulamalar ve mevzuatlar buradan duyurulmuştur. “Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınına Karşı İşyerlerinde Etkin Mücadele İçin Alınması Gerekli Tedbirler” adlı bilgilendirmeler ve afişler hazırlanmıştır. Ayrıca bahsedilen bu web sayfasında farklı birçok alana yönelik kontrol listeleri hazırlanmış ve bu listelerle tedbirlerin ve iş faaliyetlerinin devamlılığı desteklenmiştir. Ayrıca bakanlık tarafından kendi web sayfasında, COVID-19 tedavisi gören hastaların test sonuçlarına bakılmaksızın “Sağlık Uygulama Tebliği (SUT)” kapsamındaki sağlık giderlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından karşılandığını ve pandemi bakım ücretini ödeyeceği bilgisini duyurmuştur. Ayrıca çok kapsamlı bir mevzuatı olan “Koronavirüs (COVID -19) Tedbirleri” yazısı, salgına karşı korunmak amacıyla merkez ve taşra teşkilatlarına yönelik alınması gereken tedbirler duyurulmuştur. Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 aşısı konusu hakkında bakanlığa bağlı resmi veya özel huzurevleri, engelli bakım merkezleri ve koruma evleri gibi kurumlarda kalanlara yönelik ve çalışanlara aşının uygulanacağı duyurulmuştur. Bu belirtilen kuruluşlarda kalan kişiler ve çalışanlar için hedeflenen sayı 87 Bin 120 kişi olarak belirtilmiştir. Ayrıca COVID-19 (koronavirüs) bilgilendirme metinleri ve görseller paylaşılan bakanlığın sayfasında aşı hakkında aynı uygulama yapılmıştı. COVID-19’la mücadelede Tablo 4’te gösterildiği gibi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yönetim ilkelerinin tamamını tüm gereklilikleriyle uygulamıştır (Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2020).

3.1.14. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. İlgili kurumun web sayfasında arama bölümünde kavram aratılmıştır. Bakanlığın web ana sayfasında yayınlanan “Adalet Hizmetlerinde Koronavirüs Tedbirleri Kapsamında Yeni Çalışma Esasları Kılavuzu” paylaşılmıştır. Bu kılavuz bakanlık tarafından bakanlığın paydaşlarına yönelik ve halka yönelik salgının bulaşma riskini azaltmaya yönelik hazırlanmış olup, “Bilimsel Danışma Kurulunun” önerileri doğrultusunda ilgili bakanlığın birimlerince oluşturulmuştur. Kurumda çalışan personelleri ve adalet hizmetlerinden faydalanmak için adliyeye gelenlere yönelik uyulması gereken kuralların detaylı olarak açıklandığı kılavuzda, özellikle sosyal mesafe, maske ve dezenfeksiyon kullanımı ve hijyen üzerine bilgilendirilme yapılmıştır. “Mahkemelere ilişkin alınacak tedbirler” bölümünde yargı sisteminin paydaşları olan avukatlar, hâkimler, savcılar, icra dairelerine yönelik belirlenmiş tedbirler ayrı bir bölümde için duyurulmuştur. Yine bu kılavuza göre, çevrimiçi ortamda duruşma yapılması ile ilgili düzenlemeler duyurulmuştur. Salgından dolayı ortaya çıkan e-duruşma platformu ile virüsün yayılmasını engellemeye yönelik, avukatların duruşmaya ofislerinden

katılmalarını kolaylaştıran uygulamayı duyurumunu yapmışlardır. Öncelikle uygulama pilot olarak belirlenmiş yerlerde kullanılmıştır. Uygulamanın nasıl kullanılacağı ve nelerin gerekli olduğu hakkında detaylı bilgiler e-duruşma üzerinde açıkça anlatılmış, sıkça sorulan sorular bölümünde ise konulara ilişkin detaylı bilgilendirmeler yapılmıştır. Uygulamaya cep telefonlarından veya diğer elektronik cihazlardan bağlanması süreci kolaylaştırıcı bir yenilik olarak ele alınabilir. İlgili bakanlığın web sayfasında, “Korona Virüsü Hakkında Alınacak Tedbirler” başlığı ile yayınlanmış mevzuat bulunmaktadır. Bu mevzuatta Sağlık Bakanlığı bünyesinde oluşturulan Koronavirüs Bilim Kurulu'nun önerilerine uyulmasının önemli olduğu vurgulanmış ve bu kurallara uyulması gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca, yargılama faaliyetlerine yönelik gerçekleştirilen işlerin yürütülmesine yönelik uyarılar yapılmıştır. Bir başka duyuru ise iş alım için gerçekleştirilen sınavlara yönelik olup, sınavlar tedbirler gereği ertelendiği duyurularak adayların sınavlara yönelik mağduriyet yaşamaları engellendiği açıklanmıştır. Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 aşısı hakkında bilgilendirme tespit edilememiştir. Fakat bakanlığın duyurular bölümünde Sağlık Bakanlığının açıklamış olduğu aşı uygulanacak gruplar verilmiştir. Adalet Bakanlığının A grubu olarak belirlenmiş “hizmetin sürdürülmesi için öncelikli sektörlerin çalışanları” olarak tanımlanan grubun içinde olduğu bilgisi verilmiştir. COVID-19'la mücadelede Adalet Bakanlığı yönetim ilkelerinden katılımcılık yenilik ve değişimle ilgili ilkelere, hukukun üstünlüğü, etkililik, verimlilik, katılımcılık, sürdürülebilirlik, şeffaflık ve açıklık ilkelerine değinilmiştir. Fakat finansal yönetim ve kapasite artırımı alanlara yönelik çalışmalar tespit edilmemiştir (Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, 2020).

3.1.15. Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm de bulunmaktadır. Bu bölümde COVID-19'a yönelik alınan tedbirlerin bir arada sunulduğu web sayfası bulunmaktadır. Bu alanda bulunan tedbirler incelenirse; “Çiftçilerimiz İçin Koronavirüs Tedbirleri” bölümünde çiftçilere yönelik hazırlanmıştır. Tarımsal faaliyetleri uygulama sürecinde çiftçilerin ellerini tarımsal faaliyet öncesi ve sonrası ellerin yıkanması gerektiğini anlatmış, çalışma süresince tedbirlerin nasıl uygulanması gerektiği anlatılmıştır. Bir başka tedbirde “Tarlalarda Alınacak Koronavirüs Tedbirleri” alınan bu tedbirin bilgi anlamında destek veren ek tedbirleri içerir. Bakanlığın paydaşlarını ilgilendiren diğer tedbirler ise, hayvancılık, gıda işletmeleri, kümeslerde uygulanacak tedbirler, seralar, mezbahalar, fırın ve unlu mamuller üretim tesisleri, veteriner hekimlerine yönelik tedbirler yayınlanmıştır. Alanlara yönelik ayarlanmış tedbirler kamuoyuna bilgi vermeyle beraber uyulmasına yönelik hukuki yaptırımlı uyarıları uyulmasını beklemektedir. Bu alanda oluşturulmuş “COVID-19 Sıkça Sorulan Sorular” bölümü oluşturularak yirmi bir sorunun cevabı verilerek kamuoyu bilgilendirilmeye çalışılmıştır. Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 aşısı hakkında bilgilendirme haberler bölümünde aşı geliştirme çalışmalarına destek olacağını duyurmuştur. Bakanlık bu desteği ve çalışmalarını Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel

Müdürlüğü (TAGEM) aracılığı ile yürüteceğini ve TÜBİTAK'a gönüllü olarak danışmanlık sağlayacaklarını aktarmıştır. Bu bilgilendirmenin detaylarını ise TAGEM'in aylık olarak yayınladığı e-Bülten isimli dergide açıklanmıştır. COVID-19'la mücadelede Tarım ve Orman Bakanlığı Tablo 4'te gösterildiği gibi yönetim ilkelerinden katılımcılık yenilik ve değişimle ilgili ilkelere, hukukun üstünlüğü, etkililik, verimlilik, katılımcılık, sürdürülebilirlik, şeffaflık ve açıklık ilkelerine değinilmiştir. Fakat finansal yönetim, hukukun üstünlüğü, hesap verilebilirlik ve kapasite artırımı alanlara yönelik çalışmalar tespit edilmemiştir (Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020).

3.1.16. Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Bakanlığın internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden "COVID-19" aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. Bakanlığın haber sayfasında, yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının Türkiye getirilmesi için yürütülen çalışmalara yer verilmiştir. Farklı ülkelerde gerçekleştirilen faaliyetler sıralanmıştır. Bir başka haberde ise COVID-19 tedavisi gören hastaların Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) kapsamındaki sağlık giderlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanacağı açıklanmıştır. Tedavi gören hastalara bu yönden maddi destek sağlanacağı duyurulmuştur. Yine bir habere göre bakanlık, 1.003 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na maddi destek sağlanacağı belirtilmiştir. Bu miktarlar ayrıca duyurulmuştur. Bir başka habere göre desteklenen ilaç listesine COVID-19 nedeniyle 32 ilacın eklendiği duyurulmuştur. Habere göre bedeli karşılanan yurt içi ilaç sayısı 8.594'e yükseldiği duyurulmuştur. Bakanlık binasının dezenfekte edildiğini ve çalışanlarına gerekli bilgilendirmelerin yapıldığı duyurulmuştur. Sağlık Bakanlığı tarafından ilan edilen "Koronavirüs Riskine Karşı Uymamız Gereken 14 Kural" yayınlanmış ve ayrıca engelli vatandaşların bu kuralları anlamasına yönelik video hazırlanmış, web sayfasında bu video eklenmiştir. Kurum içi veya halka yönelik web semineri gerçekleştirdiklerini ve buna ait detaylar verilmiştir. Bakanlık işçi ve işletmelere yönelik kısa çalışma ödeneği, nakdi ücret desteği, işsizlik ödeneği ve normalleşme desteği gibi maddi destekleri açıklamış ve bunlara dair veriler açıklamıştır. 55 milyarlık destek ve ödemedi toplam 9,5 milyon kişinin istifade ettiği belirtilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2020).

Yönetişimin katılımcılarının doğası gereği bazı kurum kuruluşlarda yönetsel boyutuyla COVID-19'la mücadelesine destek olacak uygulamalar gerçekleştirmişlerdir. Yönetişim kavramının yönetsel boyutunda uygulamalar sağlayan, ulaşabilen aktörleri değerlendirdiğimizde burada, Yüksek Öğretim Kurulu, İstanbul Sanayi Odası, Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye Okçuluk Federasyonu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ve Türk Kızılay Derneği COVID-19 mücadelede yönetim ilkelerinden hangilerine yönelik çalışma yaptıkları saptanmaya çalışılmıştır.

3.1.17. Yüksek Öğretim Kurulu

Kurulun internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili kurumun COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm de bulunmaktadır. Bu bölümün adı “COVID-19 Bilgilendirme” olup, salgın süresince YÖK’ün yaptığı çalışmaları, alınan yönetim ve mevzuat kararlarını, kamuya, ulusal ve uluslararası üniversite camiasına duyurmak amacıyla açılmıştır. Kurulun salgına yönelik mücadele yönelik kapsamada üniversitelerde “Koronavirüs Komisyonları (KOVKOM)” oluşturuldu. Sürecin en az kayıpla atlatılabilmesi için akademisyenleri ve öğrencileri hedef alarak süreçte yaşanan sıkıntıların çözülmesini sağlamak ve eğitimde sürekliliği sağlamak vb. gibi amaçlarla oluşturulmuştur. Kurul’un bir diğer çalışması ise “Küresel Salgında Yeni Normalleşme Süreci” adlı rehberi yayınlaması olmuştur. Bu rehberi, 2020-2021 yılı için çerçeve bir karar olarak tanımlamıştır. Rehber kurulun paydaşlarına yönelik birçok farklı konuyu kapsamaktadır. “Uzaktan Öğretim Uygulamaları, Uygulamalı Eğitimler, Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları, Yabancı Uyruklu Öğrenciler, Toplantılar, Kongreler ve Değişim Programları başlıkları altında oluşturulmuştur.” Kurul Başkanı, üniversite hastaneleri ile eğitim ve araştırma hastanelerinde görevli akademik personel, sağlık çalışanları ve yükseköğretim kurumlarında görevli akademik ve idari personelin öncelikli olarak yeni tip koronavirüs aşılama programına dâhil edilmesini istediğini açıklamış ve kamuoyuna paylaşmıştır. Ayrıca öğrencilerin bu süreç içinde mağdur olmamasına yönelik kolaylaştırıcı çözüm kararları almışlardır. Örneğin, e-kayıt, tek hekim raporu, şartlı kayıt fırsatı vb. gibi kolaylıklar öğrencilere sunulmuştur. COVID-19’la mücadelede Yüksek Öğretim Kurulu Tablo 4’te belirtildiği gibi yönetim ilkeleri çerçevesinde yetkinlik ve kapasite artırımı ve finansal yönetim dışında özellikle katılımçılık açıklık ve şeffaflık sürdürülebilirlik ilkelerini uygulamıştır (Yükseköğretim Kurulu, 2020).

3.1.18. İstanbul Sanayi Odası

Kurumun internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili kurumun COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm de bulunmaktadır. “Koronavirüs duyuruları” başlığı ile oluşturulmuş web sayfasında, COVID-19 ile ilgili haberlerin, duyuruların ve uygulamaların paylaşıldığı bir platform oluşturulmuştur. İstanbul Sanayi Odası, bu sayfada bakanlıkların aldığı kararları özellikle burada paylaşarak sanayi sektörünü ilgilendiren bilgileri üyeleriyle paylaşmayı amaçlamıştır. Örneğin, İçişleri Bakanlığının almış olduğu sokağa çıkma yasağını sayfada tekrar duyurarak üyelerini uygulanacak karara yönelik bilgilendirme yapmıştır. Ayrıca “Salgın Hastalıklarla Mücadele Standardı” oluşturarak, işyerlerinde çalışmaya elverişli koşulların oluşturulması, iş sağlığı ve güvenliği açısından risk oluşturmayacak şekilde sürdürülebilir olması ve en önemlisi de sistemli bir yapı kurulması amacıyla oluşturmuşlardır. Bu oluşturulan yayın, işyerleri için dolaylı olarak halk sağlığı için önemli olup, salgına yönelik etkin mücadele için alınması gereken tedbirlere yönelik bir standart oluşturması bakımından

somut bir kaynak sağlar. Böylece işyerlerinde süreç izlenebilir, ölçülebilir ve denetlenebilir. (iso. org.tr, 2020) COVID-19'la mücadelede İstanbul Sanayi Odası COVID-19 özelinde salgın hastalıklarla mücadele el kitabı ve standartları hazırlamıştır. Bu el kitabını hazırlayanların bir çalışanın evinden işyerine, işyerinde geçirdiği süre ve işyerinden evine ulaşması boyunca geçen aşamaları göz önünde bulundurarak salgına yönelik yapılması ve uygulanması gerekenleri bilimsel veriler ile ele aldıklarını açıklamış, işyerlerinde bulunan herkesin görev ve sorumlulukları konuya ilişkin detaylıca duyurulmuştur. Kılavuzda “COVID-19 nedir?”, “Nasıl bulaşır?”, “Kişilerde nasıl bulgular gösterir?” , virüs için risk grupları hakkında bilgilendirmelerin yanında kişisel koruyucu malzemelerin tanıtılması, nasıl kullanılacağı, dezenfeksiyon işlemleri, beslenme, sosyo-psikolojik durumlar ve önleyici çalışmalar açıklanmıştır. COVID-19'la mücadelede İstanbul Sanayi Odası uygulamaları yönetim ilkeleri çerçevesinde incelendiğinde Tablo 4'te belirtildiği gibi yenilik ve değişime açıklık, insan hakları çeşitlilik ve sosyal uyum ve hesap verilebilirlik ilkeleriyle ilişkilendirilmektedir (İstanbul Sanayi Odası , 2020).

3.1.19. Türkiye Futbol Federasyonu

Futbol Federasyonluğun internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm de bulunmamaktadır. Fakat kurumun kendi internet sayfası, ana sayfada “COVID Sağlık Rehberi”, “COVID-19 Pozitif Test Senaryosu”, “COVID-19 Salgını Nedeniyle Müsabakalarda Uygulanacak Tedbire İlişkin Talimat” başlıkları verilmiştir. COVID Sağlık Rehberi, TFF öncülüğünde, Koronavirüs süresince Sağlık Kurulu ve Acıbadem Sports iş birliği ile TFF 2020 - 2021 sezonu için hazırlanmış olduğu duyurulmuştur. Paydaşlarına yönelik yol gösterici olarak tanımladığı rehber, genel prensipler, hazırlık dönemi, pozitif test senaryosu, müsabaka dönemi başlıkları ile dört bölümde oluşturulmuştur. Tüm paydaşların oluşturulan başlıklar altında tek tek değerlendirilmiştir. “COVID-19Salgını Nedeniyle Müsabakalarda Uygulanacak Tedbirlere İlişkin Talimat” adıyla yayınlanan talimat ile “Ziraat Türkiye Kupası” müsabakaları ve futbol liglerine yönelik özel koşulları belirlemek adına oluşturulmuştur. COVID-19 salgını nedeniyle müsabakalarda uygulanacak tedbirlere ilişkin talimat Tablo 4'te gösterildiği gibi katılımcılık, sürdürülebilirlik, insan hakları ve sosyal uyum, yenilik ve değişime açıklık yönetim ilkeleriyle ilişkilidir (Türkiye Futbol Federasyonu, 2020).

3.1.20. Türkiye Okçuluk Federasyonu

Okçuluk Federasyonluğun internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili bakanlığın COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm de bulunmamaktadır. “TOF Covid-19 Protokolü” adıyla hazırlanmış protokol, okçuluk çalışmaları ile ilgili alınması gereken önlemler ve uygulamalara yönelik hazırlanmıştır. Protokol hazırlanırken farklı bakanlıkların

uygulamaları ve Dünya Okçuluk Federasyonu bildirimler göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Yönetişim ilkeleri uygulamaları açısından Tablo 4'te gösterildiği gibi katılımcılık, açıklık ve şeffaflık ve sosyal uyum ilkeleriyle ilişkilendirilmiştir (Türkiye Okçuluk Federasyonu, 2021).

3.1.21. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)

AFAD internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden "COVID-19" aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili kurumun COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölüm bulunmamaktadır. Ancak anasayfa duyuru bölümünde konu ile ilgili olarak "Yeni Kısıtlama ve Tedbirler Genelgesi Hakkında Sıkça Sorulan Sorular" ve "Koronavirüs ile Mücadele Kapsamında" başlıkları olan ayrı bir sayfaya yönlendirmektedir. Sıkça sorulan sorular bölümünde, 30.12.2020 tarihli 20077 sayılı Genelge için hazırlanmış olup konu hakkında ilgili başlığa yönelik kısa cevaplar verilerek anlam karışıklığı giderilmeye çalışılmıştır. Toplam on iki soru ve cevap bulunan bu kısımda farklı konular ele alınmıştır. Yeni tedbirler ve genelge bölümünde ise alınan Cumhurbaşkanlık Kararlarının duyurusu yapılmıştır. Sokağa çıkma yasakları ve kısıtlamaları hakkında alınan kararlara genişçe yer verilmiştir Kısıtlama saatleri, günleri, kimlerin muaf olunacağı, kısıtlamanın detayları ele alınmıştır. Kısıtlama için muaf olanlara yer verilmiş, verilen muafklar açıklanmasında "Acil Çağrı Merkezleri, Vefa Sosyal Destek Birimleri, İl/İlçe Salgın Denetim Merkezleri, Göç İdaresi, Kızılay, AFAD ve afet kapsamındaki faaliyetlerde görevli olanlar ve gönüllü olarak görev verilenler" ile AFAD'ın muaf olduğu duyurulmuştur. Sayfanın arama bölümünde aratıldığında ise konu hakkında haberlere ulaşılmıştır. Yurt dışından gelen vatandaşların evlerine ulaştırılmasına yönelik çalışma gerçekleştirdiklerini, bu çalışma için personel sayısı ve harcanan tutar kamuoyu ile paylaşılmıştır. Bu haber duyurular bölümünde paylaşılmış ve bu habere ek olarak paylaşılan bir başka duyuru ise bu çalışmalarda evlerine ulaştırılan vatandaşlardan ücret alınmadığı açıklaması yapılmış ve AFAD'ın bu aşamalarda çalışmaları paylaşılmıştır. Bakanlığın internet sayfasında COVID-19 aşısı hakkında bir açıklama veya bilgilendirme tespit edilememiştir. COVID-19'la mücadelede AFAD yönetim ilkelerinden Tablo 4'te gösterildiği gibi katılımcılık yetkinlik ve kapasite, sürdürülebilirlik ve uyumlaştırmayla ilişkilendirilebilir (AFAD, 2020).

3.1.22. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM)

Müdürlüğün internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden "COVID-19" aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili kurumun COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölümü de bulunmaktadır. Ayrılan bölüm "COVID-19 Tedbirler" başlığı ile oluşturulmuş, duyurular, Notam, sektöre yönelik bülten ve yazılar, uçuş yasağı bulunan ülkeler başlıklarından oluşmaktadır. Duyurular bölümünde, yapılacak sınavların ve eğitimlerin iptaline yönelik duyurular verilmiştir. Ayrıca Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı'nın basın açıklamalarını bu bölümde paylaşmıştır. Bu basın açıklamasında ise uçuşları askıya alınan ülkelerin adları ve hangi tarihten itibaren geçerli olacağı bilgisi aktarılmıştır. Ayrıca yine aynı bölümde Türkiye Cumhuriyeti

İletişim Başkanlığı tarafından yayınlanan basın açıklaması duyurulmuş, açıklamanın internet uzantıları verilmiştir. Burada paylaşılan bir başka duyuru, Sağlık Bakanlığı'nın havacılıkla ilgili aldığı tedbirler paylaşılmıştır. Uçuşları yasaklanan ülkeler ve hangi gün ve saat sonrası yasak olacağı, diğer ülkelerin kendi vatandaşlarını nasıl taşıyacağına dair detayların bilgisi duyurulmuştur. Bu bölümde uçuşu yasaklanan ülkelerin listesi ve “Uçuş Yasakları Hakkındaki NOTAM” yayınlanmıştır. “Sektöre Yönelik Bülten ve Yazılar” için ayrılmış bölümde ise, “Uçuş Operasyon Emniyet Bülteni” ve ekleri paylaşılmıştır. Bültende, hava taşıma işletmeleri, terminal işletmeleri, yer hizmetleri kuruluşları, temsil, gözetim ve yönetim kuruluşlarına yönelik yayınlanmıştır. Arama bölümünde hedeflenen kavram aratıldığında ise, “Havacılık ve Uzay Tıbbi Platformu 2020 Değerlendirme Toplantısı” ile ilgili bilgilendirici bir metin yayınlanmış olup, toplantının ne zaman gerçekleşeceği ve nasıl gerçekleşeceği bilgisi verilmiştir. COVID-19'un havacılığa etkileri temelinde havacılık tıp konularına, konu ile ilgili mevzuatlara, personellere ilişkin düzenlemelere ve çeşitli tıbbi konuların ele alınacağı bilgisi aktarılmıştır. Sayfanın yine aynı bölümünde, “COVID-19 İlk ve Sürekli Uçuşa Elverişlilik Tedbirleri Hakkında” adlı yazıda UED-2020/1 sayılı Genelge kapsamı genişletilerek revize edildiği bilgisi verilmiştir. Uçuşa elverişlilik ile ilgili olan genelgede, eğitimler, dil puanları konulara değinilmiştir. Yazının altına değişen genelgelerin uzantıları verilmiştir; “İlk ve Sürekli Uçuşa Elverişlilik COVID 19 Tedbirleri Genelgesi” ve “COVID-19 kapsamında Kısa Süreli Bakım Uzatma Bilgilendirme Formu” başlıkları ile ilgili bilgiler duyurulmuştur. Müdürlüğün internet sayfasında COVID-19 aşısı hakkında duyuru paylaşılmış olup, aşının uçaklarda taşınmasına yönelik genelge yayınlanmıştır. “Aşıların Kuru Buz Kullanılarak Taşınması (UOD-2020/5G)” adlı genelge ile aşıların ulaştırılmasında gerekli olan sıcaklığın sağlanmasına yönelik yayınlanmıştır. Karbondioksit ile aşıların bulunması gereken sıcaklıkta taşınmasının sağlanabileceği kamuoyu ile paylaşılmıştır. 13 maddelik olan genelgede taşınma işleminin şekli, gerekliliği, uçakta ve yerde görev alan tüm çalışanların olası olumsuz risklere karşı gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin gereklilikleri tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. COVID -19'la mücadelede SHGM yönetim ilkelerinden Tablo 4'te belirtildiği gibi verimlilik, hukuk üstünlüğü, değişime açıklık, sürdürülebilirlik, yetkinlik ve katılım ilkeleri ile ilişkilendirilebilir (SHGM, 2020).

3.1.23. Türkiye Kızılay Derneği

Kurumun internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili kurumun COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölümü bulunmaktadır. “Yeni Koronavirüs (COVID - 19)” adı ile oluşturulan sayfada konu hakkında bilgilendirme yapılmıştır. YÖK ve MEB bilgilendirme içeriklerini ve kurumun hazırladığı bilgilendirme dokümanları bu sayfada yayınlamıştır. İnternet sayfasında ayrıca “Evde Mutlu Kal” adlı slogan verilmiş, evde yapılabilecek çeşitli aktivite önerisinde bulunulmuştur. Bahçe işleri için öneriler, çocuk kulübü, dil eğitimi için kullanılabilir dil uygulama önerileri, sanal müze önerileri vb. tavsiyelerin yanında koronavirüs hakkında bilgilendirme yazısı ve TRT kanalları bilgisi verilmiştir. Ayrıca bu bölümde, “Bu hilal seninle var” slogan ile verilen Kızılay

Korona Dayanışma Projesi için yardım kampanyası yürütülmektedir. Sosyal yardım bağışları ile yürütülen diğer kampanyalar ise, “Maske Paketi Bağışı”, “Korona Gıda Paketi Desteği”, “Korona Hijyen Paketi Desteği”, “Korona Sağlık Çalışanlarına Destek Paketi” ve “Korona Hasta Destek Paketi” başlıkları ile bağış programları yürütülmektedir. Ayrıca, karantina dönemlerinde evden çıkamayan yaşlı ve hasta insanlara yönelik uygulamaları, karantinada bulunan hastalara yemek dağıtımı, maske ve dezenfektan yardımları, uzaktan eğitime destek vb. birçok uygulamalarını paylaşmasının yanında ayrıca gerçekleştirilen uygulamaları İngilizce olarak da yayınlamıştır. COVID-19'la mücadelede Türkiye Kızılay Derneği Tablo 4'te belirtildiği gibi yönetim ilkeleri çerçevesinde bağış ve paket destekleriyle finansal yönetimi sağlayarak tüm yönetim ilkelerini uygulamıştır (Türk Kızılay, 2020).

3.1.24. TÜVTÜRK Araç Muayene İstasyonları

Türkiye'de periyodik araç muayenesinde yetkili ve görevli tek kuruluş olan TÜVTÜRK'ün internet sayfasından yararlanarak hazırlanmış aşağıdaki bilgiler, sitenin arama bölümünden “COVID-19” aratılarak bulunan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili kurumun COVID-19 hakkında internet sayfasında ayrılmış özel bir bölümü bulunmamaktadır. Ancak web sayfasının ana sayfa bölümde duyurular bölümünde “TÜVTÜRK'ten Önemli Duyuru!” başlığı ile yayınlanmış bir metin bulunmaktadır. Bu bilgilendirici metnin içeriği T.C Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen tedbirlerini ve gerekli temizlik, mesafe ve koruyucu ekipmanların kurumda uygulandıklarını açıklayan yazı paylaşılmıştır. Bu aydınlatıcı metnin altına uygulanan tedbirleri anlatan “Koronavirüs (Kovid-19) İçin İstasyonlarımızda Alınan Önlemler” adıyla video ve görsel paylaşılmıştır. Ayrıca internet sayfalarında bulunan arama motorunda ilgili kelimeler aratıldığında bir başka sonuç “Koronavirüs Önlemleri Hakkında Sorular” bölüm oluşturulmuştur. Yapılan işlemlerin devam edip etmediğine, uygulanan virüs tedbirlerine veya kurumda yapılan işlemlerin uygulanmasına yönelik detaylı sorulara yönelik açıklayıcı cevaplar yer almaktadır. Ayrıca haberler bölümünde yer alan açıklamaya göre sağlık çalışanlarına 500.000 koruyucu maske bağışladıklarını bildirmişlerdir. COVID-19'la mücadelede TÜVTÜRK uygulamaları yönetim ilkeleri çerçevesinde incelendiğinde Tablo 4'te belirtildiği gibi yenilik ve değişime açıklık, insan hakları çeşitlilik ve sosyal uyum, sürdürülebilirlik ve uzun vadeli uyum, katılımcılık, verimlilik ve etkinlik ilkeleriyle ilişkilendirilmektedir. Daha önce sıralanmış aktörlerin aşı konusu hakkında yaptıkları açıklamalar veya bilgilendirmeler ele alındığında; Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İstanbul Sanayi Odası, Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye Okçuluk Federasyonu, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Türkiye Kızılay Derneği ve TÜVTÜRK COVID-19 aşısı hakkında açıklama yapmamıştır. Fakat çalışma için ele alınan diğer aktörler, aşı hakkında doğrudan veya dolaylı olarak duyuru veya haber yapmışlardır (TÜVTÜRK Araç Muayene İstasyonları, 2020).

3.2. Covid-19'la Mücadelede Türkiye'deki Farklı Aktörlerin Yönetişim İlkeleri Uygulamaları Matrisi

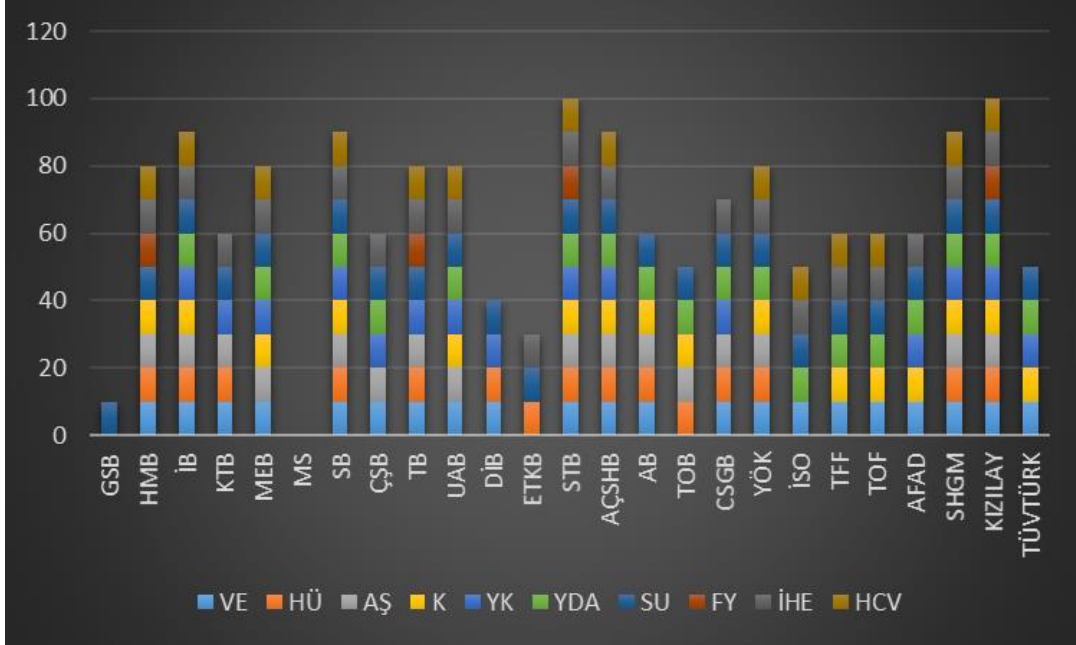
COVID-19'la mücadele sürecinde sağlık yaşam alanı yaratarak sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi tüm aktörler kapsamı ve uzmanlık alanları doğrultusunda hizmet sağlamıştır, diğer aktörlerle iş birliği içinde olmuştur. Tüm bu süreç yönetim ilkeleri çerçevesinde değerlendirildiğinde Tablo 4'teki matris tablo elde edilmiştir. Tablo 4'de yer alan her bir yönetim ilkesi uygulaması 10 puan olarak değerlendirilmiştir. İncelenen 24 aktörün her bir yönetim ilkesini uygulayıp uygulamadığı değerlendirilmiştir. Her bir yönetim ilkesini hangi düzeyde uyguladığı farklı bir ölçeklendirme konusudur. Çalışmada bu değerlendirmeye kaynaklara erişimin verdiği kısıttan dolayı yer verilmemiştir. Tablo 4 de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın ve Kızılay'ın (100 puan) COVID-19'la mücadelede tüm yönetim ilkelerini uyguladığı, tüm aktörler için sürdürülebilirlik ve uzun vadeli uyumun (230puan) temel prensip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Covid-19'la Mücadelede Farklı Aktörlerin Yönetişim İlkeleri Uygulamaları Matrisi

	VE	HÜ	AŞ	K	YK	YDA	SU	FY	İHE	HCV	TOPLAM/100
1	GSB						10				10
2	HMB	10	10	10	10		10	10	10	10	80
3	İB	10	10	10	10	10	10		10	10	90
4	KTB	10	10	10		10	10		10		60
5	MEB	10		10	10	10	10		10	10	80
6	MS										0
7	SB	10	10	10	10	10	10		10	10	90
8	ÇŞB	10		10		10	10		10		60
9	TB	10	10	10		10		10	10	10	80
10	UAB	10		10	10	10	10		10	10	80
11	DİB	10	10			10	10				40
12	ETKB		10				10		10		30
13	STB	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
14	AÇSHB	10	10	10	10	10	10		10	10	90
15	AB	10	10	10	10		10	10			60
16	TOB		10	10	10		10	10			50
17	CSGB	10	10	10		10	10		10		70
18	YÖK	10	10	10	10		10	10	10	10	80
19	İSO	10					10	10	10	10	50
20	TFF	10			10		10	10	10	10	60
21	TOF	10			10		10	10	10	10	60
22	AFAD	10			10	10	10	10	10		60
23	SHGM	10	10	10	10	10	10		10	10	90
24	KIZILAY	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
25	TÜVTÜRK	10			10	10	10	10			50
	TOPLAM	200	140	140	160	140	170	230	40	180	140

Matris tablosunu grafik olarak değerlendirdiğimiz COVID-19'la mücadelede en çok kullanılan yönetim ilkelerini ve yönetim ilkeleri çerçevesinde COVID-19 ile mücadele eden aktörleri net olarak görebilmekteyiz.

Grafik 1. COVID -19'la Mücadelede Farklı Aktörlerin Yönetişim İlkeleri Uygulamaları

Grafik 1 ve matris tablosu Covid-19 ile mücadelede sürdürülebilirlik ve uzun vadeli uyumun en çok karşılık bulan yönetim ilkesidir. Bu süreçte aktörler için diğer en önemli ilke süreci verimli ve etkin yönetmek bunu sosyal uyum insan hakları ve etik çerçevesinde gerçekleştirebilmektir. Araştırmamızın Cumhurbaşkanlığına bağlı kurumlardan bütçesinin cumhurbaşkanlığı strateji ve bütçe başkanlığı kaynaklı olmasından dolayı finansal yönetim yönetim ilkeleri açısından sadece ilgili bakanlıklarda önem taşımıştır. Ayrıca COVID-19 pandemisinin sağlık gibi yaşamın temelinden kaynaklanmasından dolayı bütçe şartlarına paylaşımlarda yer verilmemiştir. Hukukun üstünlüğü ilkesi sadece gerekli olan bakanlıklarda ve süreçlerde değerlendirilmeye alınmıştır.

Aktörler açısından değerlendirildiğinde ise Gençlik Ve Spor Bakanlığı ayrı talimat yayınlamadığı için, Milli Savunma Bakanlığının misyonunun askeri ve stratejik değerler olduğu için, Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının COVID-19 Pandemisi ile mikro düzeyde ilişkisi olduğu için, Dışişleri Bakanlığının misyonunun ise uluslararası stratejiler olmasından dolayı yönetim ilkelerinin sadece sürdürülebilirlik yetkinlik ve kapasite ve hukuk ilkeleriyle ilişkili süreçleri kapsamında değerlendirilebilmiştir. İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı, sanayi ve teknoloji bakanlığı, aile çalışma ve sosyal hizmetler bakanlığı ve sivil havacılık genel müdürlüğü yönetişimin tüm ilkelerine karşılık gelecek uygulamalar gerçekleştirmişlerdir.

Çalışmanın yürütülmesinde gelişen çalışmanın kapsamı ile ilişkili olan COVID-19 aşısının, ele alınan aktörlerin internet sayfasında ele alınıp alınmadığı incelenmiştir. Yapılan incelemelere göre

aktörlerinden bazıları doğrudan veya dolaylı duyuru veya haber başlıkları altında ilgili bilgiler paylaşırken, diğerleri COVID-19 aşısı hakkında ilgili paylaşımları bulunmamaktadır. COVID-19 aşısı hakkında bilgi paylaşımı veya duyuru yapmadığı tespit edilenler şunlardır; Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İstanbul Sanayi Odası, Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye Okçuluk Federasyonu, AFAD, Türkiye Kızılay Derneği, Tüvtürk. Sıralanan aktörlerin dışında kalan, ele alınan diğer kurumlar Covid-19 aşısı hakkında internet sayfalarında duyuru veya haber başlıkları bölümünde duyurusunu yapmıştır. Bu kurumların aşısı konusunu nasıl ele aldıkları, çalışmada yer alan ilgili başlıkların altında yer verilmiştir.

4. SONUÇ

Bu çalışma COVID-19'la mücadele eden, konuyla ilişkileri talimat, genelge veya dokümanlarını web sayfalarında paylaşmış aktörlerin, bu mücadeleyi ne ölçüde yönetim ilkeleri kapsamında gerçekleştirdiğini değerlendirmek için yapılmıştır. Yönetim ilkeleri açısından değerlendirdiğimizde;

Verimlilik ve etkinlik, performansın değerlendirilmesiyle ilgilidir. COVID-19'la mücadele sürecinde yönetim ilkelerinin uygulanmasında farklı boyutlardaki kurumlar verimlilik ve etkinliği sağlamışlardır. Ancak performans sadece kurum kuruluşların yönetim ilkeleriyle ilişkili değildir. En önemli paydaş olan toplumun pandemi kurallarına uymasını da içermektedir.

Açıklık ve şeffaflık, tüm vatandaşların COVID -19'la mücadele bilgi alma süreciyle ilgilidir. Tüm aktörler kapsamları doğrultusunda aydınlatıcı ve şeffaf ifadeler kullanmışlardır. Bu bilgilendirilmenin temel aracı web sayfalarıdır. Milli Savunma Bakanlığında, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında, COVID-19 yönetim süreciyle ilgili detaylandırılmış talimatın, uygulamanın ayrı bir sekme gösterilmemiştir. Bazı bakanlıklar ise İçişleri Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı talimatlarından başka uygulama geliştirmedikleri için arama motorlarında COVID-19'la mücadeleyle ilgili hiçbir eyleme rastlanılamamıştır. Gazete, haber, blog gibi üçüncül kaynaklardan da yararlanılmıştır. Bu durum COVID-19 uygulamalarıyla ilgili veriye ulaşabilmek için veri madenciliği ihtiyacını doğurmuştur. Bazı bakanlıklarında sayfasında arama motoru uygulaması bulunmamaktadır. Eğer stratejik bir sebebi yoksa bu durum vatandaşa aktarılan şeffaf uygulamaların iletilmesinde sorun yaşatan teknolojik bir detaydır. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı için hedeflenen kavrama yönelik ayrı bir bölüm oluşturulmamış ve ayrıca bakanlığın arama motoru uygulaması web sayfasında bulunmamaktadır. İnternet sayfasında hem ayrı bölüm oluşturulmuş hem de arama motorundan aratılabilenler ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, İstanbul Sanayi Odası, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ulaştırma Ve Alt Yapı Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ve

Türkiye Kızılay Derneği olmuştur. Sıralanan bu kurumlar şeffaflıkla ilgi metinsel ve teknolojik tüm detayları paylaşmışlardır.

Hukukun üstünlüğü, COVID-19'la mücadele sürecinde başlıca etkilenen alan ekonomidir. Ekonomik iyileştirmeler için geliştirilen uygulamalar berberin hukuki düzenlemeleri getirmektedir. Vatandaşların davranışlarını düzenlemek, sosyal işleri yönetmek ve sosyal yaşamda normal bir düzeni sürdürmek amacıyla, özellikle işlevsel ilişkisi olan bakanlıklar hukukun üstünlüğü ile COVID-19 kapsamında geçici maddeler uygulamışlardır. Bu bakanlık ve kurumlar şunlardır; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kültür Turizm Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, Milli Savunma Bakanlığı, İstanbul Sanayi Odası, Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Dışişleri Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı'dır.

Katılımcılık, yönetişimin temel ilkelerindedir. Halkın katılımı, halkın ihtiyaçları ve talepleri hakkındaki bilgileri halktan politika yapıcılara ve uygulayıcılara aktarılmasıdır. Ancak COVID-19 Pandemisi insanlığın daha önce tecrübe etmediği bir durumdur. Çok hızlı gelişmiş ve halkın ihtiyaçları kendileri tarafından dile getirilmeden tahmin edilmek durumunda kanılmıştır. Sağlık bakanlığında korona virüs bilim kurulu farklı tıp disiplinlerinden halk sağlığı birimini, hukuk müşavirliğini temsil eden üyelerden oluşmuştur. Kurul üyelerinin temsil yeteneği ve diğer bakanlıkların gereklilik analiziyle katılımcılık sağlanmıştır. Toplumun her ihtiyacına karşılayacak uygulamalar geliştirilmiştir. Toplumun istek ve ihtiyaçların doğan faaliyet gerektiğinde düzenlenmekte alınan kararlar Resmi Gazete'de yayınlanmaktadır. En son yayınlanan karar 23/12/2020 tarihli "Yeni Koronavirüs (COVID-19) Nedeniyle Dışsal Etkilerden Kaynaklanan Dönemsel Durumlar Kapsamındaki Zorlayıcı Sebep Gereğiyle Yapılan Kısa Çalışma Başvuru Süresinin Uzatılması Hakkında Karar'dır. (Karar Sayısı: 3316) Bu karar ile kısa çalışma ödeneği verilmesi kararı ile salgından olumsuz yönde etkinin mali yönü desteklenmeye çalışılmış ve alınan Karar Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülmüş veya yürütülmektedir.

Yetkinlik ve kapasite, COVID-19'la mücadele süreci kurumların becerilerini analiz etme, gerekiyorsa kapasiteye dönüştürme imkânı sunmuştur. Daha iyi sonuçlar elde etmek için pratik yöntemler ve prosedürler oluşturulup kullanılmıştır. Bunu en iyi uygulayan aktörler, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kültür Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Dışişleri Bakanlığı uygulamıştır.

Yenilik ve değişime açıklık, COVID-19'la mücadele sürecinde sorunlara yeni ve verimli çözümler arayan, modern hizmet sunana aktörlerin başında Milli Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitim

uygulaması gelmektedir. Ayrıca bu ilkeyi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, İstanbul Sanayi Odası, Sağlık Bakanlığı, Türkiye Futbol Federasyonu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Türkiye Okçuluk Federasyonu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Türkiye Kızılay Derneği uygulamıştır.

Sürdürülebilirlik ve uzun vadeli uyum, COVID-19' la mücadele sürecinde tüm aktörlerin hepsi topluluğun sürdürülebilirliğini dikkate almış, tüm kararları gelecek dönemlerde uygulanabilecek uygulamalardan seçmiştir.

Finansal Yönetim İlkesi, COVID-19' la mücadele sürecinde bütçe krizlerinden, mali şoklardan, bahsedilmemiş devlet hizmetlerinin iyileştirmeye yönelik popüler taleplerin artan zorlukları özellikle hazine bakanlığı kararlar almış ve uygulamışlardır. Yerel yönetim, belediyeler arası dayanışma, yüklerin ve faydaların adil bir şekilde paylaşılması veya risklerin azaltılmasına yönelik uygulamalar gerçekleşmiştir.

İnsan hakları, kültürel çeşitlilik sosyal uyum ve etik davranış ilkesi, COVID-19' la mücadele sürecinde tüm kararlar kamu yararına ayrımcılıktan, bireysellikten uzaktan, insan haklarına saygılı ve insan sağlığı ve geleceği için alınan kararlar kapsamında uygulanmıştır.

Hesap verebilirlik cevaplanabilirlik ilkesi, COVID-19' la mücadele sürecinde hem kurum içindeki paydaşlara hem kurum dışındaki paydaşlara aynı zamanda topluma hesap verebilirlik, yöneticilerin ve idari organların sahip oldukları pozisyonların görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeleri gerekliliği vardır bunun içinde uygulamaların standartlarının belirlenmesi gerekmektedir. Web sayfalarından yapılan çalışma kapsamın uygulamaların kriterleri ve standartları en net şekilde kurumların birbirine karşı hesap verilebilirliklerinin dışında toplumdaki her bireyin birbirine karşı sorumlu olduğu COVID-19 pandemisinde toplumunda standartlara ve kurallara uymadığı zaman karşılaşacağı uyarı veya cezai işlemler yine sadece bu bakanlıklar kapsamında aktarılmıştır.

Aktörler açısından bakıldığında Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı kural koyucuları etrafında oluşan uygulamalar, aktörlerin özelliklerine göre değişkenlik göstermiştir. Ancak tüm aktörler yönetim ilkeleriyle ilişkili kararlar almışlardır. Yönetişim uygulamaları önceden planlanan uygulamalardır. Pandemi gibi bir kriz döneminde bakanlıklarımızca veya diğer aktör aracılığıyla gerçekleşen COVID-19mücadelesinde yönetim ilkelerine uyulması ve sonrasında sürekli iyileştirilmesi bir yönetim başarısıdır. Ayrıca COVID-19' la mücadele başlığı tek başına bir durum olmadığı, kişilerin gösterdiği tedbirli tutum ve kurallara uymayla şekillendiği, virüsün tip değiştirmesinin etkilendiği ve kontrol edilemediği için yapılan uygulamaların sonuçları net olarak belirlenmemektedir. Buna rağmen vaka sayısı düşmekte ve aşı uygulaması gerçekleşmektedir.

KAYNAKÇA

- AFAD. (2020, 05 08). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. COVID-19: <https://www.afad.gov.tr/arama/ara/COVID> adresinden alındı
- Ball, C. (2009). What is transparency? . *Public Integrity*, 293-308.
- Carbone, M. (2010). The European Union, good governance and aid co-ordination. . *Third world quarterly*, 13-29.
- Ebbesson, J. (2010). The rule of law in governance of complex socio-ecological changes. *Global Environmental Change*, 414-422.
- European Label of Governance Excellence. (2020, 12 02). *12 of Governance Excellence Of Good Democratic Governance*.
- The Council of Europe: <https://rm.coe.int/12-principles-brochure-final/1680741931>
- Fidan, Y. (2011). Yönetimden Yönetişime: Kavramsal Bir Bakış. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 5-10.
- Firidin, E., ve Uzun, A. (2018). İyi Yönetişim İlkelerinden Katılımın Uygulanması Hususunda Teorik Bir Değerlendirme. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(1), 180-197.
- Guarini, E. (2013). Financial management and governance across levels of government. F. m. and. içinde
- İstanbul Sanayi Odası. (2020, 06 23). İstanbul Sanayi Odası. COVID-19 Duyuru: <https://www.iso.org.tr/koronavirus-duyurulari/> adresinden alındı
- Jang, J. M. (2016). Global governance: present and future. *Palgrave Communications*, 1-5.
- Kaufmann, D. K. (2007, 12 20). *Governance matters VII: aggregate and individual governance indicators 1996-2007*. The World Bank. Word Bankası: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/pdf/governancemattersvii.pdf> adresinden alındı
- Kettl, D. F. (2000). The transformation of governance: Globalization, devolution, and the role of government. *Public administration review*, 488-497.
- Lemos, M. C. (2006). Environmental governance. *Annual review of environment and resources*, 31.
- Masango, R. (2002). Public participation: A critical ingredient of good governance. *Politeia*, 52-65.
- McKibbin, W. ve Fernando R.(2020). The economic impact of COVID -19. . *Economics in the Time of COVID -19*, 45.
- Molina, O., ve Martin , R. (2002). Corporatism: The past, present, and future of a concept. *Annual review of political science*.
- Mullen, C. H.-J. (2011). The democratic potential of public participation: Healthcare governance in England. *Social & Legal Studies*, 21-38.
- Munir, A., Khan, F. U., Usman, M. ve Khuram, S. (2019). Relationship between Corporate Governance, Corporate Sustainability and Financial Performance. *Pakistan Journal of Commerce & Social Sciences*, 915-933.
- OECD. (2020, 12 20). *Glossary of statistical terms*. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=7237> adresinden alındı
- Olsen, J. P. (2006). Maybe it is time to rediscover bureaucracy. *Journal of public administration research and theory*, 1-24.

- Pollitt, C. ve Bouckaert G. (2017). *Public management reform: A comparative analysis-into the age of austerity*. New York: Oxford University Press.
- Schiehll, E. A. (2014). National governance bundles perspective: Understanding the diversity of corporate governance practices at the firm and country levels. *Corporate Governance: An International Review*, 179-184.
- SHGM. (2020, 03 13). Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü. COVID-19 Tedbirler: <http://web.shgm.gov.tr/tr/covid-19-tedbirler/6327-COVID-19-tedbirler> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu. (2020, 12 20). *Türk Dil Kurumu Sözlüğü*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Türk Kızılayı. (2020, 07 12). Kızılay. Duyurular: <https://www.kizilay.org.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı. (2020, 06 03). Adalet Bakanlığı. Duyurular: <https://www.adalet.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2020, 09 03). Haber. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı: <https://www.aile.gov.tr/haberler> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2020, 08 12). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Haberler: <https://www.csgb.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2020, 09 17). Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. Haber: <https://csb.gov.tr/arama?ara=COVID> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2020, 11 06). Dışişleri Bakanlığı. Koronavirüs Salgınındaki Rol ve Vizyonumuz: <https://www.mfa.gov.tr/koronavirus-salginindaki-rol-ve-vizyonumuz-6-11-2020.tr.mfa> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (2020, 08 12). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. Duyurular: <https://enerji.gov.tr/gundem-duyurular-liste> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2020, 08 22). *Gençlik ve Spor Bakanlığı*. Haber: <https://gsb.gov.tr/haberler-ve-duyurular.html> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2020, 05 17). *Hazine ve Maliye Bakanlığı*. Basın Duyurular: <https://www.hmb.gov.tr/kategori/basin-duyurulari> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı. (2020, 06 22). İçişleri Bakanlığı. Duyurular: <https://www.icisleri.gov.tr/arama/ara/COVID> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2020, 12 16). Kültür ve Turizm Bakanlığı. Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı: <https://www.ktb.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı. (2020, 05 06). Millî Eğitim Bakanlığı. COVID-19: <http://COVID-19.meb.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı. (2020, 07 11). Millî Savunma Bakanlığı. COVID-19 Kapsamında Alınan Önlemler: <https://www.msb.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı. (2020, 06 04). Sağlık Bakanlığı. COVID-19: <https://COVID-19.saglik.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2020, 06 21). Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. COVID-19: <https://www.sanayi.gov.tr/COVID-19> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı. (2020, 06 10). Tarım ve Orman Bakanlığı. COVID-19 TEDBİRLERİ: <https://www.tarimorman.gov.tr/Sayfalar/Detay.aspx?SayfaId=52> adresinden alındı

- Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı. (2020, 06 12). Ticaret Bakanlığı. COVID-19 Ticaret Önlemleri: <https://covid19.ticaret.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. (2020, 06 13). Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. COVID-19 ve Yükseköğretim: <https://covid19.yok.gov.tr/AnaSayfa> adresinden alındı
- Türkiye Futbol Federasyonu. (2020, 06 14). Türkiye Futbol Federasyonu. Pozitif Test Sonucu: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/SaglikKurulu/SaglikKuruluPozitif-Test-Senaryosu.pdf> adresinden alındı
- Türkiye Okçuluk Federasyonu. (2021, 12 31). Türkiye Okçuluk Federasyonu. COVID-19Hakkında Acil ve Önemli Duyuru: <https://www.tof.gov.tr/federasyonumuz-etkinlikleri-icin-covid-19-hakkinda-acil-ve-onemli-duyuru/> adresinden alındı
- TÜVTÜRK Araç Muayene İstasyonları. (2020, 06 12). TÜVTÜRK. Arama: <https://www.tuvturk.com.tr/rama-sonuc.aspx?search=korona> adresinden alındı
- United Nations Development Programme. (2020, 12 20). *Human Development Report 1997*. http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/258/hdr_1997_en_complete_nostats.pdf adresinden alındı
- Vatn, A. ve Vedeld P.O. (2013). National governance structures for REDD+. *Global Environmental Change*, 422-432.
- Velavan, T. P. (2020). The COVID-19epidemic. . *Tropical medicine & international health : TM & IH*, 278–280.
- Williams, D. ve Young T. (1994). Governance, the World Bank and liberal theory. *Political Studies*, 84-100.
- Yükseköğretim Kurulu. (2020, 06 12). YÖK. COVID-19 Bilgilendirme: <https://COVID-19.yok.gov.tr/AnaSayfa> adresinden alındı